ក្រុមជំនុំទំនៀមទម្លាប់
COMMISSION DES MOEURS & COUTUMES

កម្ពុជសុរិយា

ទស្សនាវដ្ដី ផ្សាយជំណឹងខាងសាសនា និងអក្សរសាស្ត្រ

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ
INSTITUT BOUDDHIQUE

ឆ្នាំទី២៤ ខែកក្កដា លេខ ៧

ព.ស. ២៤៩៥ – គ.ស. ១៩៥២

កម្ពុជសុរិយា

ទស្សនាវដ្ដី ផ្សាយដំណឹងខាងសាសនា និងអក្សរសាស្ត្រ

បោះពុម្ពផ្សាយអំពីពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ផ្នែកសាសនា — បញ្ជីរឿង — *ទំព័រ*

ពន្លឺអាស៊ីទ្វីប (ត—ចប់) .... លោកវ៉ាយ-ប៊ុក ៤៨៣
បញ្ញាវុឌ្ឍិកថា .... ព្រះមហា សុខ-វន់ ៤៨៨
អត្តានុទិដ្ឋិ (ត—ចប់) .... ឧកញ៉ា សំ-ស៊ុន ៥០១

ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ

ការបណ្ដុះនិស្ស័យ (តមក) .... ព្រះមហាឧត្ដមវិជ្ជា ប៉ុង-ប៉ម ... ៥០៩
រឿងសាមកុក (តមក) .... ឧកញ៉ា នូ-កន ៥១៩
រឿងអារ័ក្សថ្លែងរឿងម្ភៃប្រាំ (តមក) .... លោក វ៉ាយ-ប៊ុក.......... ៥៣១
រឿងស្នេហាជាតិ (តមក) .... លោក គង់-លឹម......... ៥៣៧
រឿងប៉ូលនឹងវីរ៉ស៊ីនី (តមក). .... លោក ផេង-ជ្រឹវ ៥៤៥

កំណត់និងប្រវត្តិការណ៍

ពិធីបើកសាលាធម្មវិន័យ នៅវត្តរាជបូរណ៌
ខេត្រសៀមរាប .... ព្រះអាចារ្យ ស៊ុន-ស៊ាន ៥៥៥
បញ្ជីរាយនាមចៅអធិការដែលតាំងថ្មី (តមក). ក្រសួងធម្មការ ...., ៥៥៨

មួយឆ្នាំមាន ១២ សៀវភៅ — ដំឡៃជាវ ១៨៣រ.០០

KAMBUJASURIYA

Revue religieuse et littéraire éditée par l'Institut Bouddhique.

TABLE DES MATIÈRES

PARTIE RELIGIEUSE

		Pages
La lumière de l'Asie (suite et fin)	*M. Ray-Buc*	483
Pannavuddhikathâ	*Vén. Sok-Vonn*	488
Attânuditthikathâ (suite et fin). . .	*Oknha Sam-Sun*	501

PARTIE LITTERAIRE

Education morale (suite).	*Vén. Pœung - Pam*	509
Histoire de SAMKOK (suite)	*Oknha Nou - Kan*	519
Les vingt cinq récits du Mauvais Génie (suite)	*M. Ray-Buc*	531
L'Amour de la Patrie (suite)	*M. Kong-Lim*	537
Paul & Virginie (suite)	*M. Phéng-Chrieu*	545

NOTES ET CHRONIQUES

Cérémonies religieuses de l'ouverture de l'École de Dhammavinaya à Vat Reach-Bor Siemreap	*Vén. Sun-Sean.*	555
Nomination des nouveaux Chauadhikar (suite)	*Ministère des Cultes*	558

Prix d'abonnement annuel comprenant (12 numéros:) 183$00

ពន្លឺអាស៊ីទ្វីប

វគ្គទី ៨

លោក ស៊ីរ-អេតវិន អារណូលត៍ តែង

លោកវ៉ាយ-ប៊ុក ក្រមការ នៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ប្រែរៀបរៀង

(តចប់)

មានមួយថ្ងៃ ពេលបុព្វណ្ហសម័យ តថាគតបានទៅឃើញនាយត្រកូល (គ្រួសារ) ឈ្មោះសិង្គាលៈ កំពុងងូតទឹក ហើយសំដែងគារវការពចំពោះផែនដី មេឃនឹងទិសទាំងបួន ហើយយកដៃបាចនូវអង្ករក្រហមស ៗ តថាគតសួរថា ម្នាលមាណព! អ្នកឧទក្សាលធ្វើអ្វី? ៗ សិង្គាលៈក្រាបទូលថា ខ្ញុំព្រះអង្គដែលធ្វើយ៉ាងនេះ គឺធ្វើតាមប្រពៃណីនៃបិតាដែលបានបង្ហាត់បង្រៀនខ្ញុំព្រះអង្គថា ក្នុងពេលជិតព្រះអរុណរះ មុននឹងចាប់ផ្តើមការបំពេញកិច្ចទាំងពួង ត្រូវដេញសេចក្តីឧបទ្រពចេញ ដែលមកពីមេឃផែនដីដែលនៅក្រោមបាតជើងយើង ព្រមទាំងវាយោបក់បោកគ្រប់ទិសានុទិស ៗ តថាគតតបថា កុំឲ្យពាយគ្រាប់អង្ករពាសពេញ តែត្រូវយកចិន្តានឹងសកម្មភាព ព្រហ្មវិហារផ្សាយទៅអ្នកទាំងអស់គ្នា ទៅបិតាមាតា ដោយក្រឡេកទៅទិសខាងកើត ដែលជាបុព្វហេតុនៃស្នេហ៍, ទៅគ្រូបាធ្យាយដោយក្រឡេកទៅទិសខាងត្បូង ដែលជាបុព្វហេតុនៃសិរីវត្តដ៏ឧត្តម, ទៅភរិយានឹងបុត្រាបុត្រី ដោយក្រឡេកទៅទិសខាងលិច

ដែលមានមេឃប្រកបដោយពណ៌សំបុរខ្ចី ហើយដែលជាទិសព្រះសុរិយាអស្តង្គត, ទៅពួកមិត្តញាតិសាលោហិត អ្នកជិតខាងនឹងមនុស្សទាំងអស់ដោយក្រឡេកទៅទិសខាងជើង, ទៅសាមញ្ញសត្វដោយឱនក្បាលទៅកាន់ដី, ទៅពួកសន្តបុគ្គល ទេវតានឹងពួកបេតបុគ្គល ដោយក្រឡេកទៅរកមេឃ, ដោយហេតុនេះហើយ បានជាអពមង្គលទាំងឡាយបៀសចេញឆ្ងាយ ហើយអ្នកឯងឈ្មោះថាគោរពទិសសំខាន់ទាំងប្រាំមួយ ។

ចំណែកខាងពួកគ្រងចីពរលឿង ដូចជាសត្វឥន្ទ្រីយ ភ្ញាក់ពីព្រលឹមឡើង ហើយចាកចេញដោយស្អប់ខ្ពើមពន់ពេក ពីជ្រោះទាបនៃជីវភាពទៅកាន់ព្រះសុរិយាខ្ពស់ ចំពោះពួកនេះដែលព្រះអង្គបានទេសនានូវបទបញ្ញត្តិទាំង ១០ ប្រការ (សីល ១០) ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមានបន្ទូលថាតាបសត្រូវជ្រាបនូវទ្វារបីនឹងចិន្តាបីយ៉ាង ស្ថានភាពចិត្តប្រាំមួយៗ យ៉ាង អានុភាពប្រាំៗ យ៉ាង ទ្វារធំប្រាំបីនៃវិសុទ្ធិ, សភាពប្រាជ្ញា, ឥទ្ធិ, ឧបេក្ខា, សមាធិ សំខាន់ប្រាំយ៉ាង ដែលជាអាហារមានឱជារសជាងទឹកអម្រឹតចំពោះពួកសន្តបុគ្គល, ឈាននឹងវត្ថុបីយ៉ាង ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទូន្មានតទៅទៀតចំពោះពួកនេះ តើនឹងសង់គេហដ្ឋានបែបយ៉ាងណា ត្រូវរស់នៅយ៉ាងណា ដោយសេរី, ឆ្ងាយពីអន្ទាក់តណ្ហានឹងគ្រឿងអាមិស ត្រូវបរិភោគបាយទឹកនឹងត្រូវពាក់នូវ ស្បង់ ចីពរ សង្ឃាដី ទាំងចីពណ៌លឿងដេរភ្ជាប់គ្នា, ស្មានៅទទេ, អុតត្រខុត ១ បាត្រ ១ តម្រងទឹក ១ ។

ព្រះអង្គទ្រង់បានស្ថាបនានូវព្រះសង្ឃឲ្យមានសភាពមួនមាំ, គណៈប្រសើរ ដែលត្រឹងស្ប៉ង់ល្បឿង ដែលស្ថិតនៅលុះសព្វថ្ងៃ ដើម្បីនឹងស្រោចស្រង់សត្វលោក ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ទេសនាពល់ត្រី អំពីធម៌ច្រើនបែបច្រើនយ៉ាង ហើយពួកអ្នកស្ដាប់ គ្មានអ្នកណាត្អូញត្អែរថាងងុយដេកសោះ ព្រោះអ្នកណាបានស្ដាប់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធហើយ តែងមានចិត្តជ្រះថ្លាសប្បាយពន់ពេក កាលណាព្រះអង្គទេសនាចប់ ព្រះវរបិតាទ្រង់ក្រោកពីរាជបល្ល័ង្ក មានព្រះបាទទទេ ឱនព្រះសិរសាទៅចំព្រះភក្ត្រព្រះរាជបុត្រ ថើបនូវជាយចីពរ ហើយមានបន្ទូលថា "ចូរកូនទទួលបិតាឲ្យនៅជាមួយផង" ។ ឯព្រះនាងយសោធរា ឥឡូវនេះមានព្រះហឫទ័យរីករាយសប្បាយពន់ពេក មានបន្ទូលថា "ឱព្រះអង្គ! សូមទ្រង់ព្រះរាជទានឲ្យទៅរាហុលកុមារនូវព្រះកេរ្ដិ៍គឺព្រះពុទ្ធឧត្ដមប្រសើរ" ។ មហាបុរសទាំងបីអង្គ គឺព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ, ព្រះបិតា, ព្រះនាងពិម្ពា ទ្រង់បានស្ដេចចូលទៅកាន់ផ្លូវអដ្ឋង្គិកមគ្គហើយ ។

នៅទីនេះ ចប់សេចក្ដីពណ៌នាអំពីព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាបរមគ្រូដែលខ្ញុំពេញចិត្តពន់ពេក ព្រោះព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យអាសូរចំពោះយើង ។ អំពីព្រះពុទ្ធប្រវត្តិ នឹងមគ្គទៅកាន់សន្តិភាព ខ្ញុំដឹងតិច ខ្ញុំក៏ពណ៌នាតិចដែរ ។ ក្នុង ៤៥ វស្សា ព្រះអង្គទ្រង់បានទេសនាពន្យល់នូវវិសុទ្ធិមគ្គ ចំពោះ

ប្រទេសជាច្រើន ដោយភាសាជាច្រើនយ៉ាង ទ្រង់បានព្រះរាជទានចំពោះ ទ្វីបអាស៊ីទាំងមូល នូវប្រទីបនេះ ដែលមានរស្មីភ្លឺចាំងចែងជានិរន្តរ៍ ដែលបានផ្សាយចេញទូទៅពិភពលោក ដោយកំសួលអានុភាពអស្ចារ្យ ។ ទាំងអស់នេះគេបានចារឹកទុកនៅក្នុងគម្ពីរ ព្រមទាំងទីកន្លែងដែលព្រះអង្គស្តេចទៅទេសនាតាមនិគមជនបទផ្សេងៗ ហើយមានព្រះអធិរាជទ្រង់បានចាត់ឲ្យឆ្លាក់ព្រះពុទ្ធោវាទ នៅលើថ្មនិងគុហា (១) ។ រួចដល់ពេលវេលាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ចូលកាន់ព្រះបរិនិព្វាន ដូចជាមនុស្សសាមញ្ញម្នាក់ នៅកណ្តាលចំណោមមនុស្សទាំងអស់ ដោយព្រះអង្គបានបំពេញពុទ្ធ-កិច្ចជាអវសាន ហើយមានមនុស្សជាច្រើនសែននាក់ បានដើរតាមមគ្គ ដែលព្រះអង្គបានត្រាយទុក ឲ្យប្រតិបត្តិតាម ដើម្បីទឹងទៅកាន់ស្ថាន បរមនិព្វាន ។

ឱព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាទីគោរពនៃសត្វទាំងឡាយ ! ព្រះអង្គជានិយ្យានិកបុរស ប្រកបដោយព្រះពលញ្ញាណដ៏អស្ចារ្យ, សូមទ្រង់អភ័យទោសចំពោះខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលបានសរសេរតែងរឿងធ្វើឲ្យអ្នកឯទៀត ដែលមិនបានដឹងនូវអានុភាពរបស់ព្រះអង្គ ឲ្យបានដឹងសព្វគ្រប់ ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកមានប្រាជ្ញាតិច មិនអាចវាស់នូវព្រះករុណារបស់ព្រះអង្គចំពោះសព្វសត្វទាំងឡាយ ។ ឱព្រះអង្គដែលស្រឡាញ់យើង

១ សិលាចារឹកព្រះបាទអសោក ដែលគេបានជួបជាច្រើននៅប្រទេសឥណ្ឌាខាងជើង ។

ទាំងអស់គ្នា! ទ្រង់ជាព្រះរៀមច្បង, ព្រះមគ្គទេសក៍ ព្រះប្រទីបនៃធម៌ទាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមជ្រកកោនក្នុងព្រះបរមនាមរបស់ព្រះអង្គហើយនៅក្នុងព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមជ្រកកោនចំពោះព្រះពុទ្ធបញ្ញត្តិដែលសំដែងអំពីធម៌ល្អៗ. ខ្ញុំព្រះអង្គសូមជ្រកកោនចំពោះព្រះវិធាន (ព្រះវិន័យ) ។ ឱម ទឹកសន្សើមដែលមានរស្មីភ្លឺចាំងចែងទៅលើស្រទាប់បុប្ផាបទុម, រះឡើងព្រះសុរិយាជាធំសូមបើកសន្ទឹកខ្ញុំ ហើយនាំខ្ញុំទំលាក់ទៅទ័ងរលកសាគររបស់ព្រះអង្គ ។ ឱម មុនីបទ្មេ, ឱម បុញ្ញសម័យ បញ្ចេញអានុភាពអើយ, ទឹកសន្សើមហូរចូលបាត់ ស្ងួតហួតហែង ទៅក្នុងសមុទ្រភ្លឺចាំងជាអស្ចារ្យ ។

ចប់ ពន្លឺអាស៊ីទ្វីប

ខ្លៅលើកខ្លួនថាចេះ

ខ្លៅប្រៀនរៀនចេះបន្តិចបន្តួច សំគាល់ខ្លួនថាស្រួចចេះមិនទាល់
មិនដឹងពុទ្ធវចនៈនៅសល់ ដូចកល់កង្កែបបែបកំឡៅ ។
នៅក្នុងអណ្តូងអណ្តៅទាល់ មិនដែលទៅស្គាល់សមុទ្រជ្រៅ
សំគាល់អណ្តូងដែលខ្លួននៅ ថាធំថាជ្រៅលើសនានា ។

បញ្ញាវុឌ្ឍិកថា

ព្រះមហា សុខ-វន់ វត្តឧណ្ណាលោម ក្រុងភ្នំពេញ

ទេសនាដាក់វិទ្យុឃោសនសព្ទ នៃប្រទេសកម្ពុជា កាលពីថ្ងៃ ៨ កើត ខែអស្សុជ
ឆ្នាំជូតសំរិទ្ធិស័ក ព.ស. ២៤៩១ (១១-១០-៤៨)

នមត្ថុ រតនត្តយស្ស

សូមនមស្ការ (ដោយគោរព) ចំពោះព្រះរតនត្រ័យ គឺៈ ព្រះពុទ្ធ, ព្រះធម៌ នឹង ព្រះសង្ឃ ។

សាធុជន បពិត្រអស់លោកអ្នកសប្បុរសទាំងឡាយ! ឥឡូវនេះ អាត្មាភាព សូមសំដែងអំពីធម៌ជាគ្រឿងចំរើននៃប្រាជ្ញា ហៅថា បញ្ញាវុឌ្ឍិកថា ដូចសេចក្ដីតទៅនេះ ។

ធម្មតាមនុស្សដែលកើតមកក្នុងពិភពលោកទាំងមូល សុទ្ធសឹងតែជាអ្នកមានបំណងចង់បានប្រាជ្ញាគ្រប់គ្នាទាំងអស់, កុំថាឡើយដល់មនុស្សដែលមានគុណសម្បត្តិ សមត្ថភាពបរិបូណ៌ពេញលេញ សូម្បីតែមនុស្សដែលខ្សត់ខ្សោយថោកទាបក៏ដោយ សុទ្ធតែមានបំណងដូចៗគ្នា តែបំណងនោះជួនកាលក៏សម្រេច ជួនកាលក៏មិនសម្រេច ព្រោះមនុស្សខ្លះចង់បានហើយ ខំខ្នះខ្នែងស្វែងរកពូជប្រាជ្ញាឲ្យកើតឡើង មនុស្សខ្លះចង់បានណាស់ដែរ ប៉ុន្តែខ្ជិលច្រអូសមិនខំស្វែងរក ទោះបីអ្នកដែលខំស្វែងរក ជួនកាលជួបប្រទះ ជួនកាលក៏មិនជួបប្រទះ, ឯអ្នកដែលជួបប្រទះ

នោះសោត ខ្លះក៏បានសព្វគ្រប់ ខ្លះក៏ខ្វះមិនគ្រប់គ្រាន់, បើអ្នកណាចង់បានប្រាជ្ញាហើយខំស្វែងរកហេតុជាគ្រឿងឲ្យកើតឡើង បានជួបប្រទះសព្វគ្រប់ទាំងអស់ អ្នកនោះទើបមានប្រាជ្ញាសមដូចប្រាថ្នា ។ ចំណែកអ្នកដែលខ្ជិលច្រអូសមិនខំស្វែងរក ឬខំស្វែងរកដែរ តែមិនជួបប្រទះនោះ បើទុកជាជួបប្រទះខ្លះក៏នៅតែខ្វះមិនគ្រប់គ្រាន់. ប្រាជ្ញាក៏មិនអាចកើតឡើងបាន ។

ឯគុណធម៌គឺប្រាជ្ញានេះ, បណ្ដាមនុស្សដែលកើតមកក្នុងលោកនេះ, ទោះបីមនុស្សណាក៏ដោយ គួរតែត្រូវការចង់បាន ព្រោះជាធម្មជាតិដ៏វិសេសសំខាន់ ជាពន្លឺសម្រាប់ចុះបំភ្លឺឲ្យស្គាល់គុណទោស ត្រូវខុសល្អអាក្រក់ សទ្ធៅ ទាំងផ្លូវលោកទាំងផ្លូវធម៌ រកពន្លឺដទៃមកផ្ទឹមឲ្យស្មើស្មើនឹងពន្លឺគឺប្រាជ្ញានេះគ្មាន សមនឹងពុទ្ធភាសិតថា: បញ្ញា បភា សព្វាហិ បភាហិ វិរោចតិ "ពន្លឺនៃប្រាជ្ញារុងរឿងជាងពន្លឺទាំងពួង" ។

មនុស្សអ្នកមានប្រាជ្ញា ឈ្មោះថាជាអ្នកធ្វើសេចក្ដីបង្អៀតចង្អល់ចិត្តគ្រប់យ៉ាង ឲ្យធូរទូលាយបាន, ឈ្មោះថាមានគ្រឿងភ្លឺសម្រាប់កំចាត់មោហៈអវិជ្ជាបាន, ដូចបុគ្គលមានប្រទីបសម្រាប់ចុះកន្ទីងងឹត; ឈ្មោះថាមានសម្បត្តិ សមនឹងចិត្តដូចបុគ្គលមានរបស់ថ្លៃថ្លា មានពេជ្រជាដើម; ឈ្មោះថាមានគ្រឿងរក្សាការពារខ្លួន ដូចបុគ្គលមានគ្រឿងសម្ភារ សម្រាប់ទំនុកបំរុងខ្លួន ឬមានអាវុធដ៏វិសេស សម្រាប់ការពារអន្តរាយ, ឈ្មោះថា

មានគ្រឿងជម្រះចិត្តឲ្យស្អាត ។ មានប្រាជ្ញាហើយឈ្មោះថាបានសុខស្រួល សមនឹងពុទ្ធភាសិតថា: សុខោ បញ្ញាបដិលាភោ "ការបានចំពោះនូវប្រាជ្ញានាំឲ្យបានសុខ" ។

បញ្ញានេះឯងតែងឈ្នះសត្រូវដែលខ្លាំងពូកែ ។ ខ្លះជាសត្វខ្លាំងពូកែ មានសន្ទុះរហ័សដូចព្រួញ ក្រចកនិងចង្កូមមុតដូចកាំបិតកោរ តែគង់ចាញ់មនុស្សដែលគ្មានអ្វីជាគ្រឿងពូកែ មានតែប្រាជ្ញាប៉ុណ្ណោះ អាចសម្លាប់ឬចាប់ដាក់ទ្រុងបាន, ទោះធំសម្បើមដូចដំរីក្តី ទោះមានពិសដូចពស់វែកក្តី ទោះកាចអាក្រក់កាប់មិនមុតដូចពួកចោរខ្លះក្តី ក៏ស៊ូនឹងអ្នកមានប្រាជ្ញាមិនបាន មានប្រាជ្ញាហាក់ដូចជាមានស្លាបហើរបាន ។

មានពុទ្ធភាសិតមួយកន្លែងទៀតថា: នត្ថិ បញ្ញា អឈាយិនោ "ប្រាជ្ញាមិនដែលមានដល់បុគ្គលដែលឥតពិនិត្យពិច័យទេ" ដូចជាពួកចាបខ្លាចទីងមោងគ្រាន់តែឃើញរូបកងស្រដៀងនឹងមនុស្សប៉ុណ្ណោះ ក៏ស្ទុះផ្អើលខានស៊ីស្រូវមិនគិតត្រិះរិះរកហេតុឲ្យឃើញថា: រូបកងកាយដូចជាមនុស្សនោះ តើជាអ្វី? ដូចមនុស្សទាំងអស់ ឬមានខុសត្រង់ណាដែរ? ពិនិត្យតែប៉ុណ្ណោះសិន ក៏គង់ឃើញផ្ទាំងកំបែកលាបកំបោរដែលដោតលើឈើឆ្កាងត្រដាងដោយអាវរហែកមួយពុំខាន ។

ប្រាជ្ញានេះមិនងាយនឹងកើតឡើងឯងៗ បានទេ លុះតែមានគ្រឿងប្រកបផ្សំផងទើបកើតឡើងបាន, ដូចមានពុទ្ធភាសិតក្នុងធម្មបទ ខុទ្ទក-

និកាយថា យោគា វេ ជាយតេ ភូរិ អយោគា ភូរិ សង្ខយោ “ប្រាជ្ញានេះឯងតែងកើតមកអំពីការប្រកបផ្សំ ប្រាជ្ញានឹងអស់ទៅក៏ព្រោះគ្មានគ្រឿងប្រកបផ្សំ” ឯគ្រឿងប្រកបផ្សំឲ្យកើតប្រាជ្ញានោះមាន ៤ យ៉ាង គឺ:

១ — សប្បុរិសូបសំសេវ សេពគប់នឹងសប្បុរសគឺលោកអ្នកប្រព្រឹត្តល្អ ដោយកាយ វាចា ចិត្ត ។

២ — សទ្ធម្មស្សវន ស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មដែលជាពាក្យដំបូន្មានប្រៀនប្រដៅ របស់លោកដោយគោរព ។

៣ — យោនិសោមនសិការ ត្រិះរិះឲ្យស្គាល់ល្អឬអាក្រក់ កំណត់ទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយដ៏ប្រពៃ ។

៤ — ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ ប្រព្រឹត្តធម៌សមគួរដល់ធម៌ដែលបានត្រិះរិះឃើញហើយ ។

ការដែលបានសេពគប់នឹងសប្បុរស តែងមានគុណានិសង្សយ៉ាងវិសេសក្រៃពេកណាស់ ព្រោះសប្បុរសនោះ លោកប៉ុនប្រសប់ណែនាំប្រៀនប្រដៅជន ដែលសេពគប់នឹងលោក ឲ្យមានស្មារតីនឹករឭកដល់ធម៌ ដែលខ្លួនគួរប្រព្រឹត្តនឹងមិនគួរប្រព្រឹត្តផង ឲ្យមានស្មារតី ចេះពិចារណាស្គាល់បាបបុណ្យគុណទោស មានប្រយោជន៍នឹងឥតប្រយោជន៍ផង កាលបើបុគ្គលណាមួយ បានចូលទៅសេពគប់នឹងលោក ហើយ

តាំងចិត្តស្តាប់ដោយគោរព គឺក្នុងខណៈដែលកំពុងស្តាប់ មិនបណ្តោយចិត្តរវើរវាយ ទៅក្នុងអារម្មណ៍ផ្សេងៗ ផ្គងចិត្តឲ្យត្រេចទៅតាមខ្សែសេចក្តីនៃពាក្យប្រៀនប្រដៅនោះៗ លុះស្តាប់បានចាំស្ទាត់ហើយ ក៏ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយយោបល់ ពិចារណាឲ្យស្គាល់ន័យ និងលក្ខណៈធម៌នោះៗ ហើយស្ទង់មើលថា ធម៌នេះគួរប្រតិបត្តិយ៉ាងណា ទើបនឹងសម្រេចផលដល់អ្នកប្រតិបត្តិ កាលបើបានដឹងច្បាស់ហើយ ក៏ជ្រើសរើសទូទាត់ប្រតិបត្តិឲ្យសមគួរតាមកាលៈទេសៈ និងភូមិឋានរបស់ខ្លួន មិនប្រតិបត្តិឲ្យខុសកំរិតធម៌ឡើយ, ដំណពីនោះមកនឹងបានជួបប្រទះនឹងផលានិសង្សនៃសេចក្តីប្រតិបត្តិនោះៗ ដោយគ្រប់មិនខ្វះខាត ។ យ៉ាងនេះទើបប្រាជ្ញាកើតឡើង ព្រមទាំងចំរើនឡើងបាន ។

ឯធម៌ជាគ្រឿងប្រកបផ្សំ ឲ្យកើតប្រាជ្ញាទី ១ គឺ:

សប្បុរិសូបសំសេវ «ការសេពគប់នឹងសប្បុរស» នោះ សេចក្តីថា: បណ្តាមនុស្សដែលកើតមកក្នុងលោក ទុកជាមានកំឡាំងកាយ កំឡាំងចិត្តនឹងកំឡាំងប្រាជ្ញា ជាជំនួយជួយរកចិញ្ចឹមជីវិតមកអំពីដើមខ្លះ ក៏ពិតមែន, តែនឹងធ្វើការងារនោះៗឲ្យសម្រេច ដោយងាយហើយស្រួលបួលមិនខុសមិនខ្វះខាត ឬប្រព្រឹត្តខ្លួនតាំងនៅក្នុងសេចក្តីល្អប្រពៃ ដែលជាហេតុបានសេចក្តីសុខចំរើននោះ ក៏ត្រូវអាស្រ័យសេចក្តីចេះវិជ្ជាសព្វវែងស្ទាត់ជំនាញនឹងជាមនុស្សចេះសង្កេតរកហេតុផល ព្រមទាំងបានប្រទះឃើញបែបផែន

នឹងប្រពៃណីដែលល្អៗ មកអំពីដើម ទើបការងារទាំងនោះបានសម្រេចដោយស្រួលបួលឆាប់រហ័សរួសរាន់ទាន់ចិត្តប្រាថ្នា ។

ក៏សេចក្ដីចម្រៀវក្លាសកាំងវៃស្មាត់ជំនាញក្នុងការងារ ព្រមទាំងកិរិយាមារយាទត្រឹមត្រូវល្អ នឹងប្រាជ្ញាជាគ្រឿងសង្កេតរកហេតុផល ដែលនឹងកើតឡើងបាននោះ ក៏មកតែអំពីបុព្វហេតុជិតស្និទ្ធស្នាលនឹងសប្បុរសតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ មិនកើតមកពីហេតុដទៃឡើយ ។

ឯជនដែលបានឈ្មោះថាសប្បុរសនោះ នឹងបានកំណត់តាមជាតិត្រកូល ឬយសស័ក្តិទ្រព្យសម្បត្តិ ក៏ទេដែរ គឺកំណត់យកតែគុណធម៌ដែលមាននៅក្នុងសន្ដានចិត្តរបស់ជននោះប៉ុណ្ណោះ ទុកជាស្ត្រីឬបុរសគ្រហស្ថឬបព្វជិតក៏ដោយ ឲ្យតែប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវល្អតាមលក្ខណៈរបស់សប្បុរស មានសទ្ធានឹងសីលជាដើមហើយ ក៏លោកឲ្យឈ្មោះថាសប្បុរសទាំងអស់; បុគ្គលដែលបានឈ្មោះថាសប្បុរសនេះឯង នឹងត្រាច់ទៅក្នុងស្រុកទេសណាៗ មិនសូវជួបប្រទះនឹងសេចក្ដីអន្តរាយទេ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាទីស្រឡាញ់របស់ជនទាំងឡាយ ដែលនៅក្នុងស្រុកទេសនោះៗ បាន ។ ម្យ៉ាងទៀតគុណសម្បត្តិរបស់សប្បុរសជារបស់មានដម្លៃថ្លៃថ្លាណាស់ មិនវិនាសអន្តរាយដោយហេតុផ្សេងៗ មិនចាស់គ្រាំគ្រាដូចវត្ថុដទៃឡើយ អាស្រ័យហេតុនេះហើយ បានជាមានពុទ្ធភាសិត ពោលសរសើរសប្បុរសថា ៖

ន បុប្ផគន្ធោ បដិវាតមេតិ ន ចន្ទនំ តគ្គរមល្លិកា វា
សតញ្ច គន្ធោ បដិវាតមេតិ សព្វា ទិសា សប្បុរិសោ បវាយតិ

"ក្លិនផ្កាឈើក្នុងលោកទាំងអស់ មិនដែលផុំច្រាសខ្យល់បានទេ ទុកជាក្លិននៃខ្លឹមច័ន្ទន៍ ក្រស្នា ម្លិះ ក៏ផុំក្រអូបច្រាសខ្យល់មិនបាន មានតែក្លិនរបស់សប្បុរសទើបផុំក្រអូបឈ្ងុយឈ្ងប់ច្រាសខ្យល់បាន" ។

កាលបើយើងបានដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះហើយ បើមានប្រាថ្នានឹងសេពគប់ រាប់រកយកបុគ្គលណាមួយជាមិត្តសម្លាញ់ គួរពិចារណាជ្រើសរើសសង្កេតមើលឲ្យច្បាស់លាស់ជាមុនសិន ថានេះជាសប្បុរស នេះជាអសប្បុរស បើឃើញសប្បុរសហើយ គប្បីសេពគប់រាប់រកចុះ ប្រាថ្នានឹងចំរើនដល់យើងពុំខាន ។

អធិប្បាយសុភាសិតមកប៉ុណ្ណេះ ដើម្បីសេចក្ដីឲ្យឃើញថា ការដែលចូលទៅសេពគប់នឹងសប្បុរស តែងមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្អ ព្រោះក្លិនរបស់សប្បុរសនោះឯង រមែងផ្សព្វផ្សាយទៅដល់អ្នកដែលអង្គុយស្និទ្ធស្នាល ចំណែកខាងការសេពគប់នឹងអសប្បុរសវិញ តែងមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះអាក្រក់ផ្សាយទៅដល់អ្នកដទៃ បើទុកណាជាខ្លួនមិនធ្លាប់អាក្រក់មកអំពីដើមក៏ដោយ ឲ្យតែចូលទៅអង្គុយជិតស្និទ្ធស្នាល ជាមួយអសប្បុរសនោះញយៗ ក៏គង់នឹងមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះអាក្រក់ ពុំខាន ។

ហេតុនេះសាធុជនគួរនាំគ្នាគប់រកសប្បុរស ហើយប្រឹងស្តាប់ពាក្យប្រដៅរបស់លោក រំពឹងតាមឲ្យឃើញប្រាកដ និងប្រតិបត្តិឲ្យសមគួរដល់ធម៌នោះៗចុះ ព្រោះការគប់រកសប្បុរសនេះ ជាគុណជាតិនាំឲ្យចំរើនប្រាជ្ញាដោយពិត ។

ទី ២— សទ្ធម្មស្សវនំ "ការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មដែលជាពាក្យប្រដៅរបស់សប្បុរសដោយគោរព" នោះ សេចក្តីថា: ចេតនាណាដែលអាចហាមឃាត់សេចក្តីពយមាយចិត្ត ឬកំចាត់បង់នូវសេចក្តីរវើរវាយចិត្ត ឲ្យឆ្ងាយចាកសន្តានបាន ហើយតាំងចិត្តឲ្យនឹងប្រឹងផ្ចៀងត្រចៀកចាំស្តាប់ពាក្យទូន្មានប្រៀនប្រដៅដែលត្រឹមត្រូវប្រពៃ ចេតនានោះឈ្មោះថា សទ្ធម្មស្សវនៈ គឺកុសលចេតនាដែលជាហេតុឲ្យបុគ្គលតាំងចិត្តស្តាប់ធម៌ កាលបើយើងមានអជ្ឈាស្រ័យយ៉ាងល្អបរិសុទ្ធឥតសៅហ្មង បានឃើញគុណានិសង្សនៃការស្តាប់ធម៌ហើយ គិតពិចារណាថា ឱ! អាត្មាអញគួរតែស្តាប់ធម៌ដោយគោរព ហើយប្រតិបត្តិកាយ វាចា ចិត្ត ឲ្យត្រឹមត្រូវល្អតាមធម៌ដែលអាត្មាអញបានស្តាប់នោះចុះ ក្រែងលោបានសម្រេចគុណវិសេសណាមួយ ជាលោកិយ ឬលោកុត្តរ តាមសមគួរដល់ឧបនិស្ស័យរបស់អាត្មាអញដែលបានកសាងមកអំពីដើមក្តី ឬបុគ្គលណាមានគំនិតប្រកបដោយមេត្តាដល់អ្នកដទៃ ហើយរំពឹងគិតថា ឱ! អាត្មាអញត្រូវតែស្តាប់ធម៌ឲ្យចាំបានច្រើន ជាពហុស្សូតឡើង និងសំដែងប្រាប់អ្នកដទៃ

ដោយសេចក្ដីអនុគ្រោះឲ្យគេបានធ្វើការកុសល គ្រាន់ជាផលប្រយោជន៍របស់គេ ដោយសារអាត្មាអញផងដូច្នេះក្ដី ។ បើមានអធ្យាស្រ័យបរិសុទ្ធ ឥតសៅហ្មងមិនប៉ងប្រាថ្នាអាមិសបូជាទេ ហើយស្ដាប់ធម៌, កុសលចេតនានោះបានឈ្មោះថាសទ្ធម្មស្សវនៈ ។ សូម្បីតាំងចិត្តស្ដាប់វិជ្ជាដទៃៗ ដែលជាវិជ្ជាឥតទោស ក៏លោកសង្គ្រោះចូលក្នុងធម្មស្សវនៈដែរ ។

ឯការស្ដាប់ធម៌នេះ កើតមកអំពីបច្ច័យគឺ សទ្ធា សេចក្ដីជឿចំពោះអ្នកសំដែង ឬចំពោះធម៌តែម្យ៉ាង, បើប្រាសចាកសទ្ធាហើយ ស្ដាប់មិនចូលចិត្តទេ ឬមិនស្ដាប់សោះតែម្ដងក៏សឹងមាន កុំថាំបាច់និយាយដល់ធម៌ដែលល្អប្រពៃនោះឡើយ សូម្បីស្ដាប់វិជ្ជាបំណេះជាគ្រឿងរកស៊ីចិញ្ចឹមជីវិត មានស្ដាប់អំពីផ្លូវជំនួញជួញប្រែជាដើម ដែលជាវិជ្ជាឥតទោសក្នុងផ្លូវលោក ក៏ត្រូវតែអាស្រ័យសេចក្ដីជឿចំពោះអ្នកប្រដៅ ឬចំពោះវិជ្ជានោះជាមុនសិន, បើមិនមានការជឿជាឫសគល់ទេ ក៏មិនបានគុណប្រយោជន៍ឡើយ ។

គួរយើងកុំប្រហែសធ្វេសក្នុងការស្ដាប់ធម៌ គួរតែមានសេចក្ដីអើពើ ធ្វើសេចក្ដីគារវក្នុងការស្ដាប់ធម៌ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់ត្រាស់សំដែងថា: ជាគ្រឿងប្រកបផ្សំឲ្យកើតប្រាជ្ញាប្រការទី ២ ៕

ទី ៣— យោនិសោមនសិការ: «ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយឧបាយដ៏ប្រពៃ» នោះ បានដល់សេចក្ដីត្រិះរិះពិចារណា ឲ្យស្គាល់ហេតុផលល្អ

អាក្រក់ដោយយោបល់ដ៏ប្រពៃគឺឲ្យត្រឹមត្រូវតាមគន្លងធម៌ ។ កិច្ចការទាំងពួងដែលធ្វើរួចហើយក្តី កំពុងធ្វើក្តី ឬប្រុងនឹងធ្វើទៅទៀតក្តី ក៏គួរតែមានយោនិសោមនសិការៈ គឺយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងកិច្ចការគ្រប់ជំពូក ទើបកិច្ចការនោះៗបានសម្រេចដោយល្អ មិនមានទោស ទាំងលោកអ្នកចេះដឹងក៏តិះដៀលមិនបានឡើយ ។ ធម្មតាអ្នកធ្វើការងារអ្វីៗ បើមិនមានយោនិសោមនសិការៈ ជួយទប់ទល់ផងទេ ការងារនោះៗនឹងខុស ឬខូចខាតពុំខានឡើយ, ដ្បិតមនុស្សយើងរាល់គ្នា កាលណាបើជួបប្រទះឃើញអ្វី ឬបានរៀនវិជ្ជាណាមួយ បើមិនអាស្រ័យសេចក្តីធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយយោបល់ គឺថាមិនគិតថៃថួនមើលឲ្យឃើញ ហេតុផលក្នុងវត្ថុវិជ្ជានោះៗឲ្យគ្រប់សព្វទេ សេចក្តីឈ្លាសវាងវៃដឹងខ្លួនទៅក្នុងកិច្ចការនោះៗមិនបានកើតឡើង ។ ឯយោនិសោមនសិការៈនេះ សុំសេចក្តីទូលាយបានទាំងផ្លូវលោកនឹងផ្លូវធម៌ ដូចយើងបានសិក្សាវិជ្ជាណាមួយក្នុងផ្លូវលោក មានរៀនជួសជុលរបស់អ្វីមួយដែលបាក់បែកទ្រុឌទ្រោមជាដើម នឹងការរៀនអក្សរលេខនព្វន្តគុណហារជាដើមក្តី ក្នុងផ្លូវធម៌មានរៀនបរិយត្តិធម៌ជាដើមក្តី, កាលបើចូលទៅរៀនក្នុងសំណាក់អាចារ្យហើយ ក៏ត្រូវតែប្រើគំនិតពិនិត្យមើលឲ្យចូលចិត្តតាមពាក្យប្រដៅរបស់គ្រូ ត្រូវយកគ្រូដែលជាអ្នកប្រដៅជាគោលជាមេគំនិត ហើយពិនិត្យតាមពាក្យដែលគ្រូប្រដៅនោះ ។ បើធ្វើដូច្នោះហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ប្រាជ្ញាក៏នឹងកើតមានឡើងដល់យើងមិនខានឡើយ ។

ហេតុនេះ គួរតែយើងបង្កើតឲ្យមានយោនិសោមនសិការៈក្នុងទីតាំងពួង ព្រោះយោនិសោមនសិការៈនេះ ព្រះបរមសម្ពុទ្ធវិសុទ្ធគុណអនន្តញ្ញាណជាម្ចាស់ទ្រង់ចាត់ជាធម៌សំខាន់ម្យ៉ាង ខាងឯធ្វើឲ្យចំរើនប្រាជ្ញា ដោយបការទី ៣ ដូចពណ៌នាមកនេះ ។

ទី ៤— ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិ "សេចក្តីប្រតិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ដែលត្រិះរិះឃើញហើយ" នោះ គុណធម៌នេះជាធម៌ជាប់តមក ពីយោនិសោមនសិការៈ ព្រោះការដែលបុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌នោះ លុះតែមានយោនិសោមនសិការៈត្រិះរិះឲ្យស្គាល់ហេតុផលរបស់ធម៌នោះៗ ដោយយោបល់ដ៏ប្រពៃជាមុនសិន ទើបប្រតិបត្តិឲ្យសមគួរដល់ធម៌នោះបាន ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិនេះ ព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ត្រាស់ហៅថា ធម៌ជាគ្រឿងប្រកបផ្សំឲ្យកើតប្រាជ្ញាម្យ៉ាង ។ កាលបើបុគ្គលបានប្រតិបត្តិឲ្យត្រឹមត្រូវតាមលំអានរបស់ធម៌ហើយ រមែងបានជួបប្រទះ នឹងសេចក្តីសុខចំរើន សមគួរតាមសេចក្តីប្រតិបត្តិរបស់ខ្លួនមិនខានឡើយ ។

ចំណែកបុគ្គលខ្លះដែលប្រព្រឹត្តធម៌នឹងគេដែរ តែមិនបានជួបប្រទះនឹងសេចក្តីសុខចំរើន ដោយបរិបូណ៌នោះ ពីព្រោះប្រតិបត្តិមិនឲ្យសមគួរដល់ធម៌ ដែលខ្លួនត្រិះរិះឲ្យឃើញនោះឯង មនុស្សខ្លះប្រឹងតែប្រតិបត្តិទៅឲ្យច្រើនជាងការចេះដឹង សេចក្តីចូលចិត្តរបស់ខ្លួនក៏មាន ព្រោះហេតុតឹងហួស ធូរហួសយ៉ាងនេះ បានជាមិនបានជួបប្រទះនឹងសេចក្តី

សុខចំរើនដែលជាផលនៃការប្រតិបត្តិនោះៗ ដោយគ្រប់គ្រាន់ឡើយ ។ ព្រោះហេតុនេះ អស់លោកអ្នកទាំងឡាយ ដែលមានសេចក្ដីប៉ុនប៉ង ចង់បានប្រាជ្ញាគួរតែប្រតិបត្តិធម៌ ឲ្យសមគួរតាមធម៌ ដែលហៅថា ធម្មានុធម្មប្បដិបត្តិនេះ ដោយប្រញាប់ចុះ ដ្បិតមានគាថាសំស្ក្រឹតមួយកន្លែងសំដែងថា:

អជរាមរវត្ប្រាជ្ញោ វិទ្យា ម៌្ថំ ច ចិន្តយេត៑
គ្ឫហីត ឥវ កេសេសុ ម្ឫត្យុនា ធម៌មាចរេត៑

អ្នកប្រាជ្ញដែលមានបញ្ញា រមែងគិតនូវវិជ្ជាផង នូវប្រយោជន៍ផង ដូចជាអ្នកមិនមានជរា គឺសេចក្ដីចាស់គ្រាំគ្រានិងមរណៈ គឺសេចក្ដីស្លាប់ ថែមទាំងប្រព្រឹត្តធម៌ ដ៏សមគួរដល់ធម៌ យ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួនមិនឲ្យកំរើក ដូចបុគ្គលដែលសេចក្ដីស្លាប់ចាប់បានត្រង់សក់ទាំងឡាយ ។

រោគា បេវិត្តាយា ច ឧប្បន្នា ចេ ឧបទ្ទវា
ធម្មទេសនានុភាវេន វិនស្សន្តុ អសេសតោ

ដោយអានុភាពនៃធម្មទេសនានេះ ប្រសិនបើមានរោគចង្រៃ ឧបទ្រពអន្តរាយណាមួយកើតឡើង សូមឲ្យវិនាសបាត់ទៅ កុំឲ្យមានសេសសល់ឡើយ ។

កម្ពោជិកា សាសនិកា សមគ្គា សុខី អនីឃាច ភវន្តុ និច្ចំ
កម្ពោជិភូតា បិហាយន្តុ វឌ្ឍិ សជាតិកានំ ករោន្តុ អត្ថំ

ខេមរជាតិទាំងឡាយ ចូរជាអ្នកកាប់កានព្រះពុទ្ធសាសនាផង ចូរព្រមព្រៀងគ្នាផង ចូរមានសេចក្ដីសុខផង មានអាយុវែងផង អស់កាលជានិច្ច ជនទាំងឡាយដែលបានកើតក្នុងកម្ពុជរដ្ឋហើយ ចូរស្រឡាញ់ប្រទេសជាតិមាតុភូមិរបស់ខ្លួនផង ចូរធ្វើប្រយោជន៍ដល់ជនអ្នករួមជាតិទាំងឡាយផង សព្វៗ កាលទៅហោង ។

បប់ធម៌ទេសនា ដោយសង្ខេប តាមសមគួរដល់កាលវេលា ឯវំ ។

រោគអ្វីមិនស្មើនឹងរោគឃ្លាន ទានអ្វីមិនស្មើទានធម៌ទេសនា
មានអ្វីមិនស្មើមានបញ្ញា ជាអ្វីមិនស្មើចិត្តជាបុណ្យ ។
រហ័សអ្វីមិនស្មើចិត្តដែលនឹក មុតអ្វីមិនស្មើទឹកដោរជន
ធ្ងន់អ្វីមិនស្មើព្រះគុណធ្ងន់ ធន់អ្វីមិនស្មើនឹងប្រពន្ធប្រើ ។

អត្តានុទិដ្ឋិ

អ្នកឧកញ៉ាពិសូរវង្ស សំ-ស៊ុន

ជាអ្នកប្រែរៀបរៀង

(ត-ចប់)

មួយទៀត អ្នកធម៌ជាអ្នកចូលចិត្តក្នុងរឿងអនត្តា រមែងអានដល់លោកអារកៈសាស្តាចារ្យ ព្រោះលោកមានភូមិធម៌ខ្ពស់ សូម្បីដូច្នោះលោកនេះក៏ឃើញថា អនត្តាគ្មាន ៗ មានរឿងពោលក្នុងគម្ពីរថា ក្នុងអតីតកាលកន្លងទៅហើយ ជាកាលយូរឆ្ងាយ មុនព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់របស់យើងកើតឡើងក្នុងលោក មានគណាចារ្យ អ្នកមានឈ្មោះសំឡេងឧត្តុង្គឧត្តមម្នាក់នាមថា អារកៈ សាស្តាចារ្យ អធ្យាស្រ័យបង្អោនទៅក្នុងសេចក្តីស្ងប់ ទ្រទ្រង់ភូមិធម៌ក្នុងផ្លូវនោះ ប្រៅប្រជុំជនដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ លទ្ធិប្រហាលគ្នានឹងពុទ្ធសាសនា, មហាជនសរសើរថា លោកជាអ្នកមានកិលេសស្រាលស្តើង ឃើញ អនិច្ចំ ទុក្ខំ គឺសេចក្តីមិនទៀងជាទុក្ខនៃសង្ខារធម៌ តែលោកឥតបានឃើញសង្ខារធម៌ថាជាអនត្តាផងឡើយ ៗ ចុះហេតុអ្វីហ្ន៎ៈ លោកអារកៈ សាស្តាចារ្យទើបមិនឃើញសង្ខារធម៌ថាជាអនត្តាធម៌? សេចក្តីចូលចិត្តថា ព្រោះលោកនេះនៅមិនទាន់ជួបឃើញអត្តាយ៉ាងដទៃក្រៅពី ខន្ធ ៥, កាលបើដូច្នោះ នឹងឲ្យលោកឃើញខន្ធ ៥ ជាអនត្តានោះមិនបាន ប្រែថា អសង្ខតធាតុរបស់លោកនៅមិនទាន់បាន

សេចក្តីបរិសុទ្ធ ជាវិភគធម៌ ឬនិព្វានដែលជាអត្តា (ខ្លួនប្រាណ) ពិតប្រាកដ ដ៏ជាហេតុឲ្យបដិសេធខន្ធ ៥ ថាជាអនត្តាបានទេ ។ ការណ៍ដែលលោកមិនបានជួបឃើញអត្តាគឺព្រះនិព្វាននោះ ក៏ព្រោះមិនបានខប្រតិបត្តិដែលត្រឹមត្រូវគឺអរិយមគ្គ ៨ ប្រការ, ឯអរិយមគ្គមានចំពោះក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា នឹងព្រះបច្ចេកពោធិប៉ុណ្ណោះ, លទ្ធិខាងក្រៅព្រះពុទ្ធ-សាសនាមិនមានអរិយមគ្គ ដែលនឹងឲ្យកើតផលគឺព្រះនិព្វានបានឡើយ, ព្រោះដូច្នោះក្នុងលោក ក្រៅអំពីព្រះពុទ្ធសាសនាហើយក៏មិនមានអ្នកឯណាស្គាល់អនត្តាធម៌ទេ ។ ចំណែកសេចក្តីប្រែប្រួលក្នុងសង្ខារធម៌ដែលហៅថា អនិច្ចំក្តី សេចក្តីវិបត្តិទំលាយបែករលាយនៃសង្ខារធម៌ដែលហៅថាទុក្ខំនោះក្តី មិនចំពោះតែលោកសាវកៈសាស្តាចារ្យម្នាក់ឯង ដែលជាអ្នកមានឈ្មោះសម្តេចឥតខ្ទិតឥតមដូច្នោះប៉ុណ្ណោះទេ ដែលមើលឃើញ សូម្បីមនុស្សសាមញ្ញក៏ឃើញបាន ព្រោះប្រាកដដល់ភ្នែកគ្រប់គ្នា មនុស្សកើតមកហើយចម្រើនឡើងជាកម្លោះក្រមុំ ហើយក៏ស្លាប់គរលើផែនដីទៅវិញ គេសឹងតែឃើញដោយភ្នែកហើយ តើនឹងមិនប្រើគំនិតគ្រប់គ្នាទេឬ? គង់ត្រូវប្រើគំនិតជាចំនួនច្រើនគ្នា ព្រោះដូច្នោះ លោកសាវកៈសាស្តាចារ្យមិនមែនឃើញប្លែកអ្វីអំពីពួកយើងឡើយ ។

នឹងរកផ្លូវបដិសេធថាព្រះនិព្វានជាអនត្តា ឬជាអត្តា (ខ្លួនប្រាណ) មិនមានក្នុងទីទាំងពួងនោះពុំបានឡើយ រឿងដែលគួរនឹងយកចិត្តទុកដាក់

សម្រាប់វិនិច្ឆ័យមានទៀតៈច្រើនប្រការ នឹងនាំមកឲ្យឃើញទៀត ។

កាលព្រះអង្គជិតនឹងស្ដេចរំលត់ខន្ធបរិនិព្វាន លោកពោលក្នុងមហាបរិនិព្វានសូត្រថា គ្រាមួយព្រះអង្គទ្រង់ព្រះប្រឈួនធ្ងន់ដោយអំណាចព្រះរោគផង ព្រះជរាភាពផងប្រគបគ្នា ទើបទ្រង់ប្រើអនិមិត្តចេតោ-សមាធិវិហារ ប្រែថា "សេចក្ដីតាំងខ្ជាប់នៃចិត្ត ដោយមិនបានប្រកាន់អ្វីៗទុកជានិមិត្តដែលសំគាល់" គឺទ្រង់ធ្វើព្រះហឫទ័យព្រងើយខ្ជាប់ដោយសភាពធម្មតានៃចិត្តឯង មិនប្រកាន់អារម្មណ៍អ្វីៗ ទុកឲ្យជាពីរ សល់នៅតែសន្តតធាតុដែលបរិសុទ្ធបំផុតជានិព្វាន (ឈានទី ៤) សម្រាប់រម្ងាប់ទុក្ខវេទនា, កាលបានទ្រង់ធ្វើដូច្នេះ ទុក្ខវេទនាក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ៗ ចំណែកព្រះអានន្ទម្ចាស់ជាពុទ្ធុបដ្ឋាកក៏តាំងតែគ្រាំចិត្តគិតរិតក្កថា "ព្រះអាពាធរបស់សម្ដេចព្រះពុទ្ធអង្គនឹងមិនត្រឡប់សះស្បើយ" ម្ល៉ោះហើយក៏ទៅគាល់ទូលសួរព្រះអាការរោគញយៗ ។ ក្នុងគ្រាមួយ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់តបនឹងព្រះអានន្ទត្ថេរថា "ម្នាលអានន្ទ! កាលតថាគតប្រើអនិមិត្តចេតោសមាធិវិហារ ទុក្ខវេទនាក៏បានស្ងប់ អាពាធនោះក៏ស្រាលទៅ រាប់ថាមិនសូវជាអ្វីណាស់ក្នុងការឈឺចាប់របស់តថាគត" ហើយក៏ត្រាស់តទៅថា

តស្មា តិហានន្ទ អត្តទីបា វិហរថ អត្តសរណា អនញ្ញសរណា

ជាដើម សេចក្ដីថា "ព្រោះហេតុនោះឯងអានន្ទ! អ្នកទាំងឡាយចូរមានខ្លួនជាកោះជាទីតោង ចូរមានខ្លួនជាទីពឹងអាស្រ័យ កុំមានវត្ថុដទៃជាទី

ពឹងឡើយ" ដូច្នេះជាអាទិ ៗ សេចក្ដីដែលបានលើកមកនិយាយនេះគួរពិចារណាមើលៈតើអ្វីជាហេតុឲ្យព្រះអង្គត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទថា "ព្រោះហេតុនោះឯង អានន្ទ! អ្នកទាំងឡាយចូរមានខ្លួនជាកោះជាទីពឹង ចូរមានខ្លួនជាសរណៈទីពឹង" សំឡឹងពិនិត្យទៅក៏នឹងឃើញថា ព្រោះបានទ្រង់ប្រើអនិមិត្តចេតោសមាធិវិហារសម្រាប់រម្ងាប់ទុក្ខវេទនា អនិមិត្តចេតោសមាធិវិហារនោះជាអ្វី ក៏គឺអសង្ខតធាតុដែលបានសេក្ដីបរិសុទ្ធជានិព្វានដែលរាប់ជាធាតុអត្តាដូចពោលមកហើយនោះឯង ព្រោះដូច្នោះ អត្តា ក្នុងព្រះពុទ្ធភាសិតនេះគឺព្រះនិព្វាន ។

មានរឿងមួយទៀត ពោលទុកថា ពួកកំឡោះ ៣០ នាក់ ហៅគ្នាថា ភទ្ទវគ្គិយៈ នាំគ្នាដើរតាមរកស្ត្រីម្នាក់ ដែលបានរត់អំពីពួកខ្លួនទៅព្រួចយកគ្រឿងប្រដាប់ទៅផង គេទាំងនោះបានជួបព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធម្ចាស់ប្រថាប់នៅក្រោមដើមព្រឹក្សា ១ ដើម នៅទីដំបន់ចម្ការកប្បាស ។ បុរសម្នាក់ជានាយចូលទៅគាល់ ហើយទូលសួរថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ បានទ្រង់ឃើញស្ត្រីម្នាក់មកតាមផ្លូវនេះឬទេ? ។ ព្រះអង្គត្រាស់សួរដល់ដើមហេតុរបស់រឿងរ៉ាវថាកើតរឿងគ្នាយ៉ាងម៉េច ។ គេបានទូលរៀបរាប់ថ្វាយគ្រប់ប្រការ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា អ្នកទាំងឡាយចូរត្រិះរិះថាយើងនឹងរកស្ត្រីនោះល្អជាង ឬថានឹងរកខ្លួនល្អជាង ។ គេចូលចិត្តឃើញព្រមគ្នាថារកខ្លួននោះឯងល្អជាង ហើយទើបបានទូលឲ្យទ្រង់

ជ្រាប ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធត្រាស់តបថា ល្អហើយ បើដូច្នោះចូរអង្គុយ តាំងចិត្តចាំស្តាប់ តថាគតនឹងសំដែងធម៌ដល់អ្នកទាំងឡាយ ហើយទ្រង់សំដែងព្រះធម្មទេសនាដល់គេទាំងនោះ ៗ

រឿងនេះបើយើងនឹងស្មានក៏គង់មិនខុសច្រើនពេក ព្រោះតាមធម្មតាមនុស្សសាមញ្ញរមែងចូលចិត្តប្រកាន់ស៊ប់តាំងពីតូចរហូតដល់ធំ ហើយថាអត្តភាពកាយនេះឯងជាអត្តា (ខ្លួនប្រាណ) កាលព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់មកថា ស្វែងរកស្ត្រីនោះល្អជាង ឬ ស្វែងរកខ្លួនល្អជាងដូច្នេះហើយ អ្នកទាំងនោះគង់នឹកប្លែកក្នុងចិត្តថាខ្លួនប្រាណមានគ្រប់គ្នាហើយ ហេតុអ្វីព្រះអង្គទើបទ្រង់ត្រាស់ដល់ការស្វែងរកខ្លួនទៀត ប្រហែលជាខ្លួននោះនឹងមានជាវិសេសទៀត ព្រះអង្គគង់នឹងស្គាល់អត្តានោះជាប្រាកដពិត ទើបគេតបថា ត្រូវការរកខ្លួននោះល្អជាង ដើម្បីព្រះអង្គទ្រង់ចង្អុលអត្តា តាមរឿងដែលលើកមកឲ្យឃើញនេះ ៗ នឹកមើលចុះបើអត្តាក្រៅពីខន្ធ ៥ នេះមិនមានទៀតហើយ ព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនោះមិនបាន, អត្តាមានពិតប្រាកដ តែជាវត្ថុដែលកំបាំងមនុស្សសាមញ្ញរមែងមិនឃើញ តែអ្នកប្រាជ្ញមានបញ្ញាស្វែងរកទើបជួប, ព្រោះដូច្នោះព្រះអង្គទើបទ្រង់ត្រាស់ដាស់តឿនសតិដល់ពួកភទ្ទវគ្គិយៈថា ស្វែងរកខ្លួនហ្នឹង ព្រោះមនុស្សសាមញ្ញមិនស្គាល់អត្តានោះឯង ទើបប្រកាន់យកខន្ធ ៥ ដែលជាអនត្តា (មិនមែនខ្លួនប្រាណ) ថាជាអត្តា (ខ្លួនប្រាណ) ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់

ដល់ពួកបញ្ចវគ្គិយថា ខន្ធ ៥ ជាអនត្តា (មិនមែនខ្លួនប្រាណ) ដូចមានសំដែងទុកក្នុងអនត្តលក្ខណសូត្រនោះ ។

អនត្តានេះ លោកខ្លះប្រែថា "បង្គាប់បញ្ជា មិនបាន" ថា "ស្តីមិនបានស្តីមិនស្តាប់" ។ ប្រែយ៉ាងនេះ សូម្បីបានសេចក្តីខ្លះ ក៏ខូចសព្វគ្រប់ជាខូចការណ៍ណាស់ទៅទៀត ព្រោះនរណា ៗ ក៏ត្រូវដឹងថា ខន្ធ ៥ នោះឯងជាអនត្តា ។ ខន្ធ ៥ គេបង្គាប់បញ្ជាមិនបានពិតក្នុងវត្ថុដែលហួសវិស័យដូចចាស់ ឈឺ ស្លាប់ កាលដល់ពេលហើយទឹងឃាត់មិនបាន តែគង់បង្គាប់បញ្ជាបានក្នុងវត្ថុដែលមិនហួសវិស័យ, ចូរត្រិះរិះមើលឲ្យជុំវិញចុះ បើតាំងចិត្តនឹងបង្គាប់បញ្ជា ក៏បង្គាប់បញ្ជាបានពិត ៗ, អ្នកមិនបានបង្គាប់បញ្ជាទេ ទើបខន្ធ ៥ ផ្តេសផ្តាស; បើសិនជាខន្ធ៥បង្គាប់បញ្ជាមិនបានពិត ៗ ហើយ អត្តភាពពងកាយនេះ យើងក៏គ្រប់គ្រងមិនបាន ព្រោះដៃនឹងជើងមិននៅក្នុងបង្គាប់បញ្ជា, ថ្នាំផ្សេង ៗ សម្រាប់កែរោគ រម្ងាប់ទុក្ខវេទនាក៏មិនត្រូវប្រើ ។ មួយទៀត គតិរបស់មនុស្សរមែងមានទាំងល្អទាំងអាក្រក់ ជាប់នៅនឹងសេចក្តីប្រព្រឹត្ត បើប្រព្រឹត្តល្អក៏មានគតិល្អ បើប្រព្រឹត្តអាក្រក់ក៏មានគតិអាក្រក់, បើបង្គាប់បញ្ជា ខន្ធ ៥ មិនបានហើយ មនុស្សយើងរកសេចក្តីសុខសេចក្តីចំរើនទៅសួគ៌ ទៅនិព្វានមិនបានសោះតែម្តង, ព្រោះខន្ធ ៥ ហាក់បីដូចជាគ្រឿងដៃ ប្រើបានទាំងខាងល្អខាងអាក្រក់ បុណ្យក្តីបាបក្តី ឬអរិយមគ្គ៨ប្រការក្តី ក៏មិននៅក្រៅអំពីខន្ធ

ទេ ។ សេចក្តីពិតខន្ធ ៥ នោះជាអព្យាក្រឹត (ធម៌ជារបស់កណ្តាលៗ មិនល្អមិនអាក្រក់) ជារបស់គេអាចបង្គាប់បញ្ជាបាន បើបង្គាប់ឲ្យល្អក៏ល្អ បង្គាប់ឲ្យអាក្រក់ក៏អាក្រក់ ។ បើខន្ធប្រាសចាកការបង្គាប់បញ្ជាហើយ ក៏ស្មើគ្នានឹងកំណាត់ឈើដុំដីដុំថ្មរ៉ែផ្សេងៗ ឬមនុស្សដែលស្លាប់ទៅហើយ នឹងធ្វើល្អធ្វើអាក្រក់ពុំបានឡើយ ព្រោះដូច្នោះការប្រែអនត្តាយ៉ាងនោះ ឈ្មោះថាប្រែទៅតាមអំពើចិត្ត មិនអាស្រ័យគោលឡាក់ហាន អត្ថយ៉ាងណាឡើយ គួរនឹងថាដែលប្រែយ៉ាងនេះប្រើការមិនបាន ។

មនុស្សដែលឃើញថា យើងឬអត្តា (ខ្លួនប្រាណ) មិនមាននោះ ចូលចិត្តនិយាយថា ព្រះពុទ្ធសាសនាជាសាសនាជាន់ខ្ពស់ មិនមានអ្នកធ្វើ មិនមានអ្នកទទួលទេ ។ តែគេត្រឡប់ទទួលពីបរង៏ការធ្វើថាមាន ដូចឧបាទាន (សេចក្តីប្រកាន់) និងមគ្គ៨ប្រការ ។ បើឃើញថាយើងឬអត្តាមិនមានហើយ ក៏ត្រូវថាមិនមានអ្នកធ្វើ មិនមានអ្នកទទួលទៅផង ព្រោះយើងឬអត្តាមិនមាន នឹងយកអ្នកធ្វើអ្នកទទួលឯណាមកហ៎ះ? តែបើព្រះពុទ្ធសាសនាដូច្នោះពិតហើយ ក៏យើងមិនគួរនឹងសិក្សារៀនសូត្រធ្វើអ្វីត្រូវទុកជាសាសនាផ្តេសផ្តាសមិនមានឡាក់ហាន នឹងសិក្សាឲ្យដឹងល្អទៅ ក៏មិនមានអ្នកទទួលប្រយោជន៍ក្នុងការសិក្សា, ឧស្សាហ៍លះកម្លាំងពលំនឹងជីវិតចិត្តថ្លើមចុះទៅប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិធ្វើអ្វី បើជាមនុស្សល្អ មនុស្សអាក្រក់ប៉ុន្មាន ក៏មិនមានអ្នកទទួលទោសនោះបានទេ បើជាពាល

បុប្ផណ្ឌិត ក្នុងទីបំផុតក៏ស្មើគ្នា បើធ្វើល្អឬធ្វើអាក្រក់ក៏ស្មើគ្នា នឹងយកអ្នកឯណាទីណាមកជាអ្នកទទួល ជាអ្នកធ្វើនឹងផុតទុក្ខទៅបាន ៗ ដែលទទួលរាប់រងការធ្វើនោះ ក៏ទទួលដោយមិនមានហេតុផល, កាលអ្នកធ្វើមិនមានហើយ ការធ្វើនោះនឹងមានម្តេចកើត ព្រោះការធ្វើជាកិរិយារបស់អ្នកធ្វើ លក្ខណៈជាអាការរបស់វត្ថុ, បើអ្នកធ្វើនឹងវត្ថុមិនមានហើយ ការធ្វើនឹងលក្ខណៈក៏មិនមានដូចគ្នា ៗ ដូច្នេះអ្នកសង្វាតក្នុងការសិក្សាត្រូវប្រើសេចក្តីពិនិត្យឲ្យល្អ ៗ

សូមបញ្ចប់រឿងមិនជាឡាក់ហានត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ៗ

អ្នកឧកញ៉ាឥស្សរៈវង្ស សំ-ស៊ុន ជាអ្នកប្រែចេញពីស្យាមភាសា

៣០ មេសា ព.ស. ២៤៩៤

ស្រណុកដូចជ្រូកអាយុខ្លី
នឿយដូចក្របីអាយុវែង
មានទំពឹងគឺមនុស្សខ្នះខ្នែង
កំព្រាឯកឯងគឺមនុស្សខ្ជិល។

ការបណ្ដុះនិស្ស័យ

ព្រះមហាឧត្ដមវិជ្ជា ផលញាណោ ប៊ុង-ប៉ម

អាចារ្យសាលាបាលីរង វត្តបទុមវតី ក្រុងភ្នំពេញ រៀបរៀង

ឃុនបណ្ណានុរក្ស ប៊ូ-ប៉ូ ជៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ អ្នកពិនិត្យកែ

(តមក)

ឧបាយបណ្ដុះនិស្ស័យទី ៤

និស្ស័យសុចរិត

សុចរិតជាធម៌ ល្អក្រៃលែង
ទាំងការពារដែន ឲ្យស្ងប់បាន
ហេតុនេះបើចង់ សុខក្សេមក្សាន្ត
ត្រូវយើងគប់ប្រាណ ធ្វើសុចរិត ៗ

លោក-អ្នកសុចរិតទាំងឡាយ! វត្ថុដែលជាទីប៉ុនប៉ងនៃចិត្តរបស់យើង តែងរមែងនៅត្រង់ទីបំផុតនៃបំណងគឺសេចក្ដីសុខ នៅត្រង់ទីបំផុតប្រាថ្នាគឺឥស្សរភាព សេរីភាព សមភាព ភាតរភាព និងនៅត្រង់ទីបំផុតអំណាច គឺកម្មសិទ្ធិក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិដែលយើងមានយើងបានមកដោយត្រឹមត្រូវ ៗ តែយើងនឹងបានដល់ទីបំផុតរបស់ទាំងនេះ សមតាមបំណងនោះ ដោយសារតែគុណគឺដំឡៃនៃភាពជាមនុស្ស បើយើងមិនមានគុណគឺដំឡៃនៃភាពជាមនុស្សនៅក្នុងខ្លួនទេ នឹងបាត់ជាជាមនុស្ស

មានចំណែកសមគួរនឹងបានទទួលនូវទីបំផុតរបស់ទាំងនោះពុំបានឡើយ ។ សូម្បីភាពជាមនុស្ស ហើយមានដំឡៃនោះសោត ក៏នៅត្រង់យើងមានមនុស្សធម៌នៅក្នុងខ្លួន គោរពចំពោះមនុស្សធម៌ ។ សេចក្ដីសុចរិតចាត់ថាជាមនុស្សធម៌ ១ ផ្នែក ដែលយើងគួរបន្ទឹតទុកលើសិរសា ។ ព្រោះទីបំផុតនៃបំណង ទីបំផុតនៃសេចក្ដីប្រាថ្នា និងទីបំផុតនៃអំណាចជារង្វាន់នៃសុចរិត ដែលអ្នកប្រាថ្នាគុណសេចក្ដីចំរើន ប្រតិបត្តិតាមពេលណាក៏បានពេលនោះ ។

សេចក្ដីសុចរិត ជាអាវក្រោះនៃកិត្តិយស និងជាអាវក្រោះនៃកិត្តិយសបែបសាកល គឺមិនមាននិយមវ័យនិងភេទជាន់ថ្នាក់ វណ្ណៈណាមួយឡើយ ។ គ្រហស្ថបព្វជិត ស្រីប្រុស កម្មករ អ្នកស្រែ អ្នកចំការ អ្នកជួញនិងអ្នករាជការ ប្រើបានដូចគ្នាទាំងអស់ ។ សុចរិតនេះ ក្រៅអំពីប្រើជាអាវក្រោះនៃកិត្តិយសហើយក៏គង់ប្រើជាអាវក្ដុកគេជះសម្រាប់ឃុំគ្រងការពារឲ្យយើងផុតភ័យ បានសេចក្ដីសុខសម្រាន្តទៀត ។ បើយើងខ្លាចភ័យ ចូរពាក់អាវក្រោះនៃកិត្តិយសនិងអាវក្ដុកគេជះគឺសុចរិតនេះចុះ ត្រូវកុំអៀនខ្មាស និងកុំលុបគុណមើលងាយគេឡើយ ។ បុរាណពោលថា “ពួកគណៈណា មើលងាយមនុស្សសុចរិត និយមរាប់អានតែមនុស្សទុច្ចរិត លើកដំកើងមនុស្សខ្ជិលច្រអូសស្មើនិងមនុស្សឧស្សាហ៍ លើកដំកើងមនុស្សខ្លាចស្មើនិងមនុស្សហ៊ាន ពួកគណៈនោះមុខ

ជាវិនាស " ។ ហេតុនេះ យើងគួរខ្លាចសេចក្ដីវិនាសទើបល្អជាង កុំខ្លាចសេចក្ដីសុចរិតដែលអំណោយផលគឺទីបំផុតនៃបំណង, ទីបំផុតនៃសេចក្ដីប្រាថ្នានិងទីបំផុតនៃអំណាចឲ្យយើងនោះឡើយ ។ អ្នកប្រព្រឹត្តសុចរិត ឈ្មោះថាពាក់អាវក្រោះនៃកិត្តិយសនិងអាវត្មុកគេជះដ៏បរិសុទ្ធផូរផង់ ប្រើការពារភ័យបាននិងជុសខាត់កិត្តិយសឲ្យមានរស្មី ។

ការតាំងចិត្តសុចរិត ជាឫសកែវធ្វើឲ្យកាយកម្មនិងវចីកម្មជាសុចរិតតាម មានផលចេញប្រាកដមកតាមត្រៃទ្វារល្មមឲ្យឃើញថា ជាទីតាំងមាំនៃសុចរិត សំដែងអាការចេញមកឲ្យមនុស្សដទៃឃើញថាជាមារយាទពេញក្នុង ជាភាពត្រូវចិត្ត ព្រោះសុទ្ធតែជាសុចរិតគ្រប់តែពេលដែលធ្វើគ្រប់តែពេលដែលនិយាយ នេះជានិស្ស័យសុចរិតដែលជាដើមហេតុចេញមកនៃទីបំផុតបំណងទីបំផុតប្រាថ្នានិងទីបំផុតអំណាច ។ មនុស្សមាននិស្ស័យសុចរិត រមែងប្រាថ្នាសន្តិសុខដល់លោក បូលចិត្តគិត បូលចិត្តនិយាយនិងបូលចិត្តធ្វើចំពោះមនុស្សដទៃ:ដោយចិត្តបរិសុទ្ធ រាប់អានអ្នកដែលចាស់ជាងក្នុងឋានៈជាទីសក្ការបូជា រាប់អានអ្នកមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះក្នុងឋានៈជាទីគោរព រាប់អានអ្នកអន់ជាងក្នុងឋានៈជាទីមេត្តាករុណានិងរាប់អានកូនក្មេងក្នុងឋានៈជាទីស្រឡាញ់គួរចង់មើល ។ សន្តិសុខនិងវឌ្ឍនាការជាស្ថាពររបស់សង្គម រមែងកើតឡើងអំពីនិស្ស័យសុចរិតរបស់មនុស្សក្នុងសង្គម ។ ឯទុក្ខភ័យក្តៅក្រហាយនៃសង្គមតែងនៅត្រង់និស្ស័យទុច្ចរិតរបស់មនុស្សក្នុងសង្គមនោះ ។

ធម្មសម្បត្តិដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ក៏គឺសេចក្ដីល្អ សេចក្ដីបរិសុទ្ធិ, ការត្រូវគន្លងធម៌ ៗ ធម្មសម្បត្តិទាំងនេះ ជាហេតុឲ្យមនុស្សប្រព្រឹត្តអ្វីមិនបៀតបៀនខ្លួននឹងអ្នកដទៃ មិនប្រាថ្នា មិនប្រព្រឹត្ត ខ្វះតែដែលការត្រូវធម៌ប្រាប់មិនឲ្យប្រាថ្នា មិនឲ្យប្រព្រឹត្ត នឹងគេញចិត្តលះបង់អំពើអាក្រក់ ស្រគចិត្តនឹងអំពើល្អ បួលចិត្តជំរះអធ្យាស្រ័យរបស់ខ្លួនឲ្យស្អាតបរិសុទ្ធ ប្រាសចាកមន្ទិលទោសនឹងការពិរុទ្ធផ្សេងៗ នេះឈ្មោះថាសុចរិតពិត ៗ សុចរិតនេះ ទុកដូចជាផ្ទាំងមាស យុំត្រង់ប៉ុមហាសាសនា នឹងចាត់ថាជាអន្ទាក់មាសបង់ផ្ទាក់លោកទុកកង់សន្តិសុខ ទាំងជាថ្នាំលើកកម្លាំងចិត្តឲ្យត្រេកអររីករាយផង ៗ កាលបានធ្វើសមតាមគំនិតហើយចិត្តក៏រីករាយក្រៃលែង សូម្បីធ្វើតែម្តង ក៏លើកចិត្តឲ្យសប្បាយរីករាយរាប់រយ-ពាន់ដង ៗ

ឯទុច្ចរិតគឺសេចក្ដីអាក្រក់ ពិរុទ្ធ ការខុសគន្លងធម៌វិញ ទុកដូចជាប្រាក់បង់លោកទុកកង់ការបាបចលគោលាហល នឹងទុក្ខក្ដៅក្រហាយ មនុស្សធ្វើទុច្ចរិតឈ្មោះថាលេបនឹងពស់មានពិស មុខជាត្រូវលំបាកចិត្តពុំខាន ព្រោះការបានធ្វើសម្រេចទៅតាមបំណងពិតៗ សូម្បីត្រឹមតែបន្តិចបន្តួច ក៏មុខជាបានទទួលលទ្ធផលក្ដៅក្រហាយយ៉ាងខ្លាំងក្លាមកវិញ គឺចិត្តត្រូវជាប់ទោស ត្រូវតក់ស្លុតរន្ធត់ញាប់ញ័រជានិច្ច មិនខុសអ្វីអំពីការនៅជិតពស់មានពិសទេ ៗ ព្រោះការធ្វើទុច្ចរិតតែ ១ ដងនោះ រមែងបានទទួលទុក្ខក្ដៅក្រហាយមកវិញរាប់រយ-ពាន់ដង សូម្បីនឹងព្យាយាម

បិទបាំងទុកមិនឲ្យនរណាដឹង ក៏ដូចគ្នានឹងលាក់ភ្លើងទុកក្នុងទ្រូង មុខជាត្រូវក្ដៅក្រហាយអន្ទះអន្ទែងខ្លួនឯងរាប់ពេលមិនអស់ ។

"សុចរិត" ជាពាក្យហៅសេចក្ដីល្អផូរផង់ មានសារសំខាន់នៅត្រង់ការប្រព្រឹត្តិល្អ គឺធ្វើល្អ, និយាយល្អនឹងគិតល្អ ដោយមានចេតនាដែលប្រកបដោយការអៀនខ្មាសនៃចិត្តនឹងខ្លាចក្រែងខុសឬខ្លាចទោសទុក្ខជាគ្រឿងនាំមុខ, មានការដឹងខុស-ត្រូវជាប្រតិកូល, មានសេចក្ដីត្រូវបរិសុទ្ធិ ស្អាតហ្មត់ចត់ផូរផង់ ជាលក្ខណៈ រាប់ថាជាគោលរបស់ជីវិតដែលមានឧបាយជាន់ខ្ពស់ ។

"ទុច្ចរិត" ជាពាក្យហៅអំពើអាក្រក់ដោយរូបរួម មានសារៈសំខាន់នៅត្រង់ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់គឺធ្វើអាក្រក់, និយាយអាក្រក់នឹងគិតអាក្រក់ដោយមានចេតនាដែលឥតអៀនខ្មាសនឹងមុខរឹងជាគ្រឿងដឹកមុខ, ប្រកបដោយសេចក្ដីល្ងង់ខ្លៅវង្វេងវិលវល់ ជាឫសគល់ មានអធ្យាស្រ័យនឹងសេចក្ដីប្រព្រឹត្តិជារបស់ពាលទ្រុឌ ខុសក្បាំងក្បាត់ សៅហ្មងលាមកមិនមានពន្លឺ ជាលក្ខណៈ រាប់ថាជាគោលជីវិតដែលមានឧបាយជាន់ទាប ។ អញ្ចើញរើសយកគោលរបស់ជីវិតដែលមានឧបាយជាន់ខ្ពស់មកប្រើចុះ ។ ព្រោះយើងកើតមកមានទាំងអ្នកមើលទាំងអ្នកបង្ហាញ ។ តែគួរមើលដើម្បីឲ្យកើតជាបែបផែននៃសុចរិតនឹងគួរបង្ហាញបែបផែននៃសុចរិត ក្នុងកាលដែលដឹងហើយឲ្យឃើញថាសុចរិតនោះគឺអ្វី ។

បើយើងខ្លាសសេចក្ដីអាក្រក់ និងខ្លាចក្រែងសេចក្ដីខុសហើយ ក៏អាចវៀរចាកការធ្វើទុច្ចរិតបានជានិច្ច និងធ្វើនិយាយគិតអ្វី មិនចូលក្នុងលក្ខណៈនៃទុច្ចរិត ធ្វើតែការងារល្អដែលជាកាយសុចរិត និយាយតែភាសាសុភាសិតដែលជាវចីសុចរិត គិតតែអំពើល្អ ដែលជាមនោសុចរិត ដែលខ្លួនឯងនិងអ្នកដទៃតិះដៀលខ្លួនមិនបាន ទាំងអ្នកប្រាជ្ញ កាលបានពិចារណាហើយ ក៏សរសើរទៀត នេះឯងឈ្មោះថា បើងប្រព្រឹត្តល្អ ៗ ការប្រព្រឹត្តិល្អ តែងមិនត្រូវខ្លាសនិងខ្លាចមិត្តភក្ដិមនុស្សដូចគ្នា ៗ ឯមនុស្សដែលឥតខ្លាសមុខរឹង ប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានទាំងទីវាលទាំងទីកំបាំងវិញតែងត្រូវអៀនខ្លាសនិងស្លុតចិត្តខ្លាចមិត្តភក្ដិក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ៗ ដូច្នេះលក្ខណៈនៃសុចរិត ទើបនៅត្រង់ការមិនធ្វើអាក្រក់ មិននិយាយអាក្រក់ និងមិនគិតអាក្រក់ មានលក្ខណៈល្អប្រាកដនៅក្នុងរូបបុគ្គលជា ៥ ប្រការ គឺសុចរិតក្នុងធម្មចរិយា, សុចរិតក្នុងបុគ្គល, សុចរិតក្នុងការអាជីវៈ, សុចរិតក្នុងការងារ និងសុចរិតក្នុងមុខក្រសួង ។

១ — សុចរិតក្នុងធម្មចរិយា — ធម្មចរិយាជាសេចក្ដីល្អរបស់មនុស្ស ។ ការអប់រំខ្លួនឲ្យមានធម្មចរិយា សំខាន់ជាងការអប់រំខ្លួនឲ្យមានវិជ្ជា ។ ពិតមែន យើងនឹងទៅជាមនុស្សឈ្លាសវៃ មានសេចក្ដីល្អពិសេសចំណែកខ្លួនឡើង ក៏ដោយសារតែវិជ្ជា ចូលក្នុងលក្ខណៈថា "ចេះអ្វីមិនស្មើនឹងចេះវិជ្ជា" តែបើយើងមានធម្មចរិយាប្រកបគ្នាផង ក៏រឹង

រឹតតែប្រសើរក្រៃលែង នៅក្នុងលក្ខណៈថា "ចេះរក្សាខ្លួនឲ្យបានល្អបំផុត" ។ សេចក្តីដឹងមិនមែននាំទៅកាន់ធម្មចរិយាបានបន្តិចបន្តួចទេ ។ អ្នករៀនបានចេះដឹងត្រឡប់ទៅជាចេះខូច ចេះច្រើនឡើងរឹតតែខូចខ្លាំងឡើង សូម្បីវិជ្ជាជារបស់ឲ្យកើតសេចក្តីឈ្លាសវៃក៏ពិត ប៉ុន្តែសេចក្តីឈ្លាសវៃនោះ អាចឲ្យផលទាំងខាងល្អទាំងខាងអាក្រក់ មិនទៀងទាត់ ស្រេចហើយតែអ្នកប្រើឈ្លាសវៃខាងត្រូវផ្លូវឬខុសផ្លូវ ។ តាមពិត ការដឹងរបស់មនុស្សយើង ផ្តើមមកអំពីបញ្ញាសេចក្តីគិតរបស់អ្នកប្រាជ្ញពជបណ្ឌិត តែបើមនុស្សយកមាត់ដ៏ស្មោកគ្រោក ទៅទទួលសេចក្តីដឹងនោះមកបរិយាយចេញ មនុស្សដទៃក៏មិនបង្អោនចិត្តស្តាប់ឡើយ ប្រៀបដូចបាយស្អាតតែកាជនៈដែលដាក់បាយនោះស្មោកគ្រោក ក៏មិនមាននរណាទឹងបរិភោគដូច្នោះ ។

បំណែកធម្មចរិយា ជារបស់ទៀងតែធ្វើឲ្យអ្នកប្រព្រឹត្តបានទៅជាមនុស្សល្អពិតៗ ។ អ្នកមានបំណេះវិជ្ជា នឹងខ្ជាប់ខ្លួននៅក្នុងធម្មចរិយាកាលបានចេះច្រើនឡើង រឹងរឹតតែប្រើចំណេះនោះក្នុងផ្លូវសុចរិតច្រើនដែរ ជួយការរកចិញ្ចឹមជីវិតឲ្យរុងរឿងជាប្រយោជន៍ដល់ខ្លួននឹងអ្នកដទៃមិនមែនយកចំណេះនោះទៅប្រើយកមុខឬបៀតបៀនមនុស្សផងគ្នាទេ ។ ចូរនាំគ្នាជួយស្អប់មនុស្សដែលចេះច្រើន តែចេះខាងវៀចវេរឆ្លៀតធ្វើការងារក្បត់ក្បែនតែខាងជំពើងខ្លួន ខ្លាចសេចក្តីលំបាកនឿយហត់ ល្អតែខាងទៅ

ប្រជុំបរិកោគគ្រឿសក្លេលរបស់មនុស្សល្ងង់ ៗ ត្រូវនាំគ្នាជួយស្រឡាញ់មនុស្សបេះដឹងច្រើន តាំងឈ្មោះក្នុងផ្លូវត្រូវខំប្រឹងប្រែងធ្វើការចិញ្ចឹមជីវិតសូម្បី ជាការលំបាក ក៏មិនរួញរា បេះប្រយ័ត្ន ជាមនុស្សធ្វើការងារដែលត្រូវ ... សីលធម៌បានគ្រប់បែប និងដើរតាមមាគ៌ារបស់មនុស្សដែលមានសីលធម៌ ៗ

ពិតមែន អារ្យជាតិនោះ គឺមនុស្សជាតិដែលទទួលរាប់រងធម្មចរិយា ៗ មនុស្សសូម្បីបានរៀនបេះដឹងចប់សព្វគ្រប់ក៏ដោយ បើមិនប្រតិបត្តិឲ្យត្រូវតាមគន្លងធម្មចរិយាទេ ក៏ត្រឡប់ជាមនុស្សស្រើងរង្វេងទៅវិញ លុះតែបានប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវតាមគន្លងធម្មចរិយាផង ទើបបាត់ថាជាមនុស្សបេះចប់ ៗ មើលចុះ ថ្នាំដែលពេទ្យផ្សំយ៉ាងល្អបើមានតែឈ្មោះល្អ ក៏នឹងរក្សាពេគរបស់អ្នកជម្ងឺឲ្យជាពុំបាន ៗ មនុស្សយើងក៏ដូចគ្នា មានចំណេះវិជ្ជាច្រើនតែប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ជាចំនាស់នឹងមតិរបស់មនុស្សដទៃហើយ ក៏រមែងជាមនុស្សមានចំណេះសន្ធិតខ្លួន យោងខ្លួនមិនរួច មិនល្អអ្វីជាងមនុស្សល្ងង់ដែលប្រព្រឹត្តល្អត្រូវតាមមតិរបស់អ្នកដទៃនោះឡើយ ៗ ក្នុងលោកនេះមិនមានវត្ថុអ្វីជាខ្លឹមសាររបស់មនុស្ស ឲ្យក្រៃលែងជាងការទទួលរាប់រងថាកាយវាចាចិត្តជាសុចរិតឡើយ សុចរិតនេះឯងជារបស់ល្អក្រៃលែង ៗ

ហេតុនេះ ទើបយើងមិនត្រូវគិតតែពីរៀនវិជ្ជាម្យ៉ាងឡើយ គួរបណ្តុះសុចរិតក្នុងធម្មចរិយាឲ្យកើតឡើងព្រមគ្នាផង, ព្រោះ ..

អ្នកសូត្ររៀន បើគ្មានធ-ម្មចរិយា
មិនអាចតាំង ទីអាត្មា បានយូរឡើយ
ប្រព្រឹត្តខុស ធម៌រឿយៗ មិនអស់ហើយ
ផលដល់ត្រើយ គឺបង្អោន ខ្លួនចូលគុក ។

បើយើងអប់រំខ្លួនឲ្យមានវិជ្ជា នឹងប្រតិបត្តិត្រូវតាមគន្លងធម្មចរិយា ក្រោយការប្រព្រឹត្តិរបស់ខ្លួនឲ្យសុចរិត ទៀងត្រង់ចំពោះប្រយោជន៍ទាំង បំណងរបស់មនុស្ស មិនធ្វើអំពើដែលត្រូវចិត្តតែខ្លួនម្នាក់ឯង ព្យាយាមធ្វើតែរបស់ដែលមនុស្សល្អច្រើនគ្នានិយមធ្វើ ធ្វើតែអំពើដែលជាទីគាប់ចិត្តរបស់មនុស្សល្អច្រើនគ្នា នឹងធ្វើ-និយាយ-គិតអ្វីក៏តាំងនៅតែក្នុងលក្ខណៈនៃសុចរិត លះវៀរកិច្ចដែលអាក្រក់ៗ គ្រប់យ៉ាងបានហើយ យើងនឹងបានឈ្មោះថាជាមនុស្សសុចរិតក្នុងធម្មចរិយា ។

ដំរីសារ ចូលកាន់សង្គ្រាម មិនលះបង់លំនាំលីលាកែក្រាយ, ខ្ទឹមចន្ទន៍ ទោះស្ងួតក្រៀម ក៏មិនលះបង់ក្លិនក្រអូប, អំពៅ ទោះត្រូវឃ្នាប ក៏មិនបាត់រសផ្អែមល្ហែមតាមប្រក្រតី នេះយ៉ាងណា មនុស្សសុចរិតក្នុងធម្មចរិយា ក៏យ៉ាងនោះដែរ សូម្បីបានទុក្ខលំបាកគោកយ៉ាកយ៉ាងណា ក៏នៅតែខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងធម្មចរិយាជានិច្ច ដូចភាសិតក្នុងលោកនីតិថា

ជាតិខ្ទឹមចន្ទន៍ ទោះក្រៀម ស្ងួតក្រញង់
មិនលះបង់ ក្លិនក្អូប សុគន្ធា

ដំរីសារ ព្រោះចូល សឹកយុទ្ធនា
មិនលះបង់ លីលា ល្គងក្រាយ ៗ
ជាតិអំពៅ ព្រោះនៅ ក្នុងយន្តគាប
មិនលះបង់ សភាព រសផ្អែមសាយ
ជាតិបណ្ឌិត ព្រោះមាន ទុក្ខក្នុងកាយ
មិនជិនណាយ លះបង់ ព្រះធម៌ថ្លៃ ៗ

បណ្ឌិតជន តែងមានអាហារត្រឹមតែដើម្បីឲ្យជីវិតរស់នៅ តែងប៉ងក្នុងការប្រព្រឹត្តធម៌ជាសំខាន់ មិនកាន់យកគ្រឿងបំណងខាងក្រៅឲ្យជាហេតុនៃធម៌ ស្វែងរកសេចក្តីសំរាន្តដោយឧបាយដ៏សុចរិត ដែលមិនធ្វើឲ្យមនុស្សដទៃបានទទួលទុក្ខ រន្ធត់ខ្លាចចំពោះការកាន់សិទ្ធិដែលមិនមែនជាធម៌ ដូចជាក្រែងខ្លាចចំពោះថ្នាំបំពុលក្នុងអាហារដូច្នោះ ទើបបានឈ្មោះថាកន្លងនរកដែលជារណ្តៅដ៏លំបាកផុតទៅបាន ៗ នរកមិនមាននរណាសាងឲ្យនរណាទេ គឺចិត្តទុច្ចរិតរបស់ខ្លួនហ្នឹងឯងសាងឲ្យកើតឡើងសម្រាប់ដុតខ្លួនឯង ៗ បើនរណាធ្វើទុច្ចរិត អ្នកនោះឈ្មោះថាបង្កាត់ភ្លើងនរកឡើងខ្លួនឯង ទឹងត្រូវភ្លើងនរករបស់ខ្លួនឆេះខ្លួនឯងឲ្យក្តៅក្រហាយដរាបទៅអស់ ១ ជាតិ ៗ (មានត)

រឿងសាមកុក

កណ្ឌទី ១២

ឧកញ៉ាវិបុលរាជសេនា នូ-កន ប្រែរៀបរៀង

(តមក)

> រឿងសាមកុកទុកជាយុទ្ធសាស្ត្រ
> អ្នកវាងវៃឆ្លាសបើបានអាន
> នឹងចេះឧបាយកលបំណាន
> ទាំងមានសន្ដានស្នេហាជាតិ ។

ចាប់តាំងពីអ៊ួនស៊ុតចៅហ្វាយស្រុកឡាំយ៉ុង រៀបជប់លៀងនាហ្មឺនសព្វមុខមន្ត្រីរហូតដល់ ស៊ុនសិកលើកទ័ពទៅច្បាំងនឹងងៀមប៉េះហ ដែលតាំងខ្លួនជាស្ដេចនៅស្រុកតងង៉ ។

ឯគួនអ៊ូ តៀវហ៊ុយ ក៏នៅចាំចិត្តគិតព្យាបាទលិប៉ោជាដរាប ។ ទៀតពីដឹងក្នុងកិរិយា គួនអ៊ូ តៀវហ៊ុយ ក៏និយាយលួងលោមថា ចៅទាំង ២ កុំអាលគិតធ្វើការអ្វីឲ្យរឹករវរចលាចលឡើយ ចូរទ្រាំទំរាំតែបានឱកាសល្អ របស់យើងសិមគិតការតទៅ ។ ចំណែកឯលិប៉ោ ក៏បញ្ជូនរបស់គួរសម ទៅឲ្យទៀតពីជារឿយ ៗ ទៀតពីនឹងលិប៉ោក៏រាប់អានគ្នាជាប្រក្រតី ដោយមេត្រីដ៏ស្មោះសរដរាបមក ។

ចំណែកអ៊ួនស៊ុតចៅហ្វាយស្រុកឡាំយ៉ុងនោះ មាន ១ ថ្ងៃក៏ឲ្យរៀបតុៈតាំងលៀងអាហារភោជន អស់បណ្ដានាហ្មឺនសព្វមុខមន្ត្រីទាំងពួង,

កាលកំពុងបរិភោគអាហារ ទទួលស៊ុនសិកនៅស្រុកកាំងតាំង ដែលវិលពីច្បាំងយកស្រុកលោកាំងបាន ចូលទៅរកអ៊ួនស៊ុតៗ ក្រឡេកឃើញស៊ុនសិក ក៏ចាប់ដឹកដៃឲ្យចូលទៅបរិភោគជាមួយ ។

ឯស៊ុនសិកនេះ នឹងបានជាបាវព្រាវអ៊ួនស៊ុតពីដើមក៏ទេ គឺជាបុត្ររបស់ស៊ុនកៀន លុះដល់ស៊ុនកៀនជាបិតាស្លាប់ទៅក៏លើកទៅនៅស្រុកកាំងណាំ កាលដែលតោកៀមចៅហ្វាយស្រុកឈីជីវនៅមិនទាន់ស្លាប់ទាស់គ្នានឹងងីកេងចៅហ្វាយស្រុកតាន់អៀងជាមាស៊ុនសិកៗ នឹងនៅក្នុងស្រុកកាំងណាំឃើញមិនសុខ ព្រោះស្រុកនោះចំណុះស្រុកឈីជីវ ស៊ុនសិកក៏នាំមាតានឹងគ្រប់គ្រួទៅទុកឯតំបន់ខយ៉ុកទុ ជិតស្រុកតាន់អៀង ឯខ្លួនស៊ុនសិកទៅនៅធ្វើរាជការជាមួយនឹងអ៊ួនស៊ុតៗ ស្រឡាញ់រាប់អានតាំងឲ្យធ្វើកៅអ៊ុយនាយទាហាន បានប្រើឲ្យទៅវាយយកស្រុកកេងគួនបាន ១ គ្រា ហើយថែមទៅវាយយកបានស្រុកលោកាំងទៀត មានសេចក្ដីគាប់ប្រសើរណាស់ តែអ៊ួនស៊ុតមិនឲ្យបំណាច់រង្វាន់ គ្រាន់តែឲ្យស៊ីលៀង, លុះបរិភោគរួចហើយនាហ្មឺនទាំងពួងក៏លាទៅអស់ ស៊ុនសិកក៏លាអ៊ួនស៊ុតទៅផ្ទះ ហើយដើរលេងក្នុងសួនផ្កាក្រោយផ្ទះខ្លួន នឹកក្រិក្រនគួបចិត្តណាស់ថា ព្រោះអ៊ួនស៊ុតមិនសូវរាប់អាន ស៊ុនសិកអង្គុយយំក្នុងសួននោះ ។ ទទួលជូទីជាសេនាស៊ុនកៀនជាបិតាស៊ុនសិក ដើរទៅប្រទះឃើញស៊ុនសិកកំពុងអង្គុយយំ ជូទីក៏សើចហើយថា កាលបិតាអ្នក

រស់នៅ នឹងគិតផ្តើមធ្វើការអ្វី តែងពិគ្រោះនឹងយើងគ្រប់គ្រា ឥឡូវអ្នក ទោមនស្សទោសចិត្តដូចម្តេច ទើបបានជាមិនដែលពិគ្រោះនឹងយើងដល់ ម្តងសោះ ហើយបែរជាមកអង្គុយយំដូច្នេះ ។ ស៊ុនសិកក្រឡេកទៅ ឃើញដូងក៏បានធូរស្រាលក្នុងចិត្ត ហើយអញ្ជើញដូងឲ្យអង្គុយជិតប្រារព្ធ និយាយថា ខ្ញុំបានធ្វើសេចក្តីគាប់ប្រសើរដល់អួនស៊ុតជាច្រើនលើកមក ហើយ ម្តេចឡើយគេមិនសូវរាប់អានខ្ញុំសោះ ហេតុនេះបានជាខ្ញុំឈឺចិត្ត មកអង្គុយយំដូច្នេះ បើខ្ញុំនឹងគិតធ្វើការតទៅឲ្យដូចបិតា ឃើញថាកម្លាំង នឹងសតិបញ្ញាក៏គិតមិនធុះធ្លាយ ។

ដូងតបថា ខ្លួនអ្នកមានត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ឧត្តុង្គឧត្តម នឹងមកអង្គុយ យំដូច្នេះ ដូចមិនមែនជាជាតិទាហាន ឲ្យអ្នកគិតអានចូលទៅនិយាយ នឹងអួនស៊ុត សុំទាហានលើកទៅជួយដ៏កេងដែលជាមាអ្នក នៅស្រុក គាន់អៀងគង់នឹងមានកម្លាំងខ្លាំងឡើង ។ ទទួលលីហាមទីប្រឹក្សាអួនស៊ុត ចូលទៅរកស៊ុនសិក ឮដូងនិយាយនឹងស៊ុនសិកក៏ឈរអែបស្តាប់សព្វ សេចក្តី ហើយក៏ដើរចូលទៅនិយាយនឹងស៊ុនសិកថា ដែលអ្នកគិតគ្នា អម្បាញ់មិញនេះល្អណាស់ ទាហានរបស់ខ្ញុំដែលមានថ្វីដៃខ្លាំងពូកែមាន ដល់ ១០០ នាក់ ចិត្តរាចង់ធ្វើការនឹងអ្នកណាស់ តែខ្ញុំក្រែងអួនស៊ុតមិនព្រម ឲ្យទាហាន ។ ស៊ុនសិកថា "អ្នកកុំមានសេចក្តីព្រួយ ត្រាថ្នាក់សម្រាប់ ព្រះមហាក្សត្ររបស់បិតាខ្ញុំក៏មាននៅនឹងខ្ញុំ ។ នឹងនាំត្រានោះ ទៅជូន

អ្នកស៊ុត ៗ អស់សង្ស័យគង់នឹងឲ្យទាហានមកខ្ញុំជាយឆាយ " និយាយហើយក៏ចូលទៅរកអ្នកស៊ុតជំពបថា តាំងពីបិតាខ្ញុំបាទអនិច្ចកម្មទៅ នៅមិនទាន់បានសងសឹកឡើងអ៊ីវសោះ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំបាទនាំមាតានឹងភរិយាទៅផ្ញើទុកនឹងនីកេងជាមាទៅតាន់អៀង; ឯឡើងអ៊ីវជាពូជព្រះរាជវង្សព្រះចៅហៀនគេធ្វើការសព្វថ្ងៃមែងបៀតបៀនបណ្ដាព្រៃតាមអំពើចិត្ត ខ្ញុំបាទទើបគិតនាំយកត្រាថ្នាក់នេះមកប្រចាំទុកនឹងលោក សុំលោកឲ្យទាហានលើកទៅជួយនីកេងជាមា ខ្ញុំបាទនឹងបានសងសឹកឡើងអ៊ីវ ។

ចំណែកអ្នកស៊ុតបានឃើញត្រាថ្នាក់ដូច្នោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរជាពន្លឹក ទទួលយកមកមើលហើយធ្វើជាថា "យើងនឹងប្រាថ្នាអ្វីដល់ត្រាថ្នាក់នោះ តែបើអ្នកបានជាយកមកហើយក៏ត្រូវរក្សាទុកឲ្យ" និយាយហើយក៏ចាត់ទាហាន ៣ ពាន់ នឹងសេះ ៥០០ ឲ្យស៊ុនសិកហើយផ្ដាំថាបើអ្នកទៅធ្វើការបានសម្រេចសេចក្ដីប្រាថ្នាហើយចូរត្រឡប់មកវិញ កុំអាលធ្វើការអ្វីតទៅទៀត ព្រោះខ្លួនអ្នកនៅក្មេងសេចក្ដីគំនិតទាំងបណ្ដាស័ក្ដិក៏តូចណាស់ បើកាលណាអ្នកត្រឡប់មករកយើងនឹងតាំងឲ្យធ្វើជានាហ្មឺនធំឡើងទៀត ។

ស៊ុនសិកក៏សុំជូននឹងលីហាមជាទីប្រឹក្សា សុំធៀកៅ, ហានគុង, អ៊ុយកាយជានាយទាហាន ដែលធ្លាប់ធ្វើការនឹងបិតានោះយកទៅផង ។ អ្នកស៊ុតក៏ព្រមព្រៀងប្រគល់ឲ្យពេលនោះ ។ ស៊ុនសិកក៏លើកព្យុហៈទ័ព

ចេញចាកស្រុកឡាំយ៉ុង តម្រង់ទៅកាន់ស្រុកតាន់អៀង ក៏បានជួបប្រទះនឹងជីវយីលើកទាហាននឹងទៅសួរមាតាឯស្រុកស៊ីសេង ។ ស៊ិនសិកក៏បញ្ឈប់ទ័ព ជីវយីក្រឡេកឃើញស៊ិនសិកក៏លោតចុះពីលើសេះ ទៅគំនាប់ស៊ិនសិកៗ ក៏គំនាប់តបវិញ ។

ឯជីវយីនោះ កាលបិតាស៊ិនសិករស់នៅទៅច្បាំងនឹងតាំងតុះនោះ បិតាស៊ិនសិកបាននាំយកគ្រប់គ្រួសារទៅទុកឯស្រុកស៊ីសេង ជិតផ្ទះជីវយីៗ នឹងស៊ិនសិកក៏បានស្គាល់រាប់អានគ្នាមក តែស៊ិនសិកចាស់ជាងជីវយី ២ ខែ ជីវយីហៅថាបង ។

បណ្ដាអ្នកទាំង ២ នាក់ដែលបានជួបគ្នានោះ ស៊ិនសិកក៏ប្រាប់ពីរឿងទាំងពួងឲ្យជីវយីស្ដាប់គ្រប់ប្រការ ។ ជីវយីស្ដាប់ហើយឆ្លើយថា ខ្ញុំនឹងសុំយកអាសាចូលធ្វើការជាមួយនឹងអ្នក នឹងបានជួយគ្នាគិតការធំតទៅ ។ ស៊ិនសិកតបថា ប្រសិនបើអ្នកស្ម័គ្រចិត្តគិតមកនៅនឹងយើងហើយ ការដែលយើងគិតទុកទាំងប៉ុន្មាន ក៏គង់នឹងបានសម្រេចដោយងាយ" ហើយក៏នាំជីវយីទៅនិយាយគ្នានឹងជូទី, លីហាម ។ ជីវយីជំរាបថា ក្នុងស្រុកកាំងតាំងនោះមានមនុស្សល្អ ២ នាក់ អ្នកដែលពូកែរឬ? ។ ស៊ិនសិកសួរថា អ្នក ២ នាក់នោះឈ្មោះអ្វី? ។ ជីវយីថា ម្នាក់ឈ្មោះតៀវដៀវជាពួកអ្នកស្រុកផេងសៀ ម្នាក់ទៀតឈ្មោះតៀវហៀនជាពួកអ្នកស្រុកកងឡេង អ្នកទាំងពីរនេះមានប្រាជ្ញាឆ្លៀវឆ្លាតណាស់ ឥឡូវរត់ពីចោរមកនៅស្រុក

កាំងតាំង អ្នកបូរខំរិះគិតយកចិត្តមនុស្សទាំង២ ឲ្យបានចូលមកជួយធ្វើការតទៅ ៗ ស៊ុនសិកត្រេកអរណាស់ក៏ចាត់ប្រើទាហាន ឲ្យនាំយកគ្រឿងឧបភោគនឹងបរិភោគជាច្រើនមុខ យកទៅជូនតៀវជៀវ នឹងតៀវហៀនហើយឲ្យអញ្ជើញចូលមក នោះឈ្មោះទាំង២ ក៏បានចូលមករកស៊ុនសិក ៗ ក៏ពណ៌នារឿងរ៉ាវទាំងពួងឲ្យស្តាប់ ៗ តៀវជៀវ, តៀវហៀនព្រមចូលធ្វើរាជការជាមួយនឹងស៊ុនសិក ៗ ក៏តាំងតៀវជៀវជាធំ ត្រួតទាហានជើងស្តាំ តាំងតៀវហៀនជាទីប្រឹក្សា លុះប្រជុំគ្នារួចស្រេចហើយ ក៏ប្រុងប្រៀបរៀបនឹងលើកទ័ពទៅវាយឡៅអ៊ីវនៅតំបន់ខយ៉ុកឌុ ៗ

ឯឡៅអ៊ីវនេះ កាលពីដើមនៅស្រុកអេងជីវ ក្រោយមកនៅស្រុកឈីវឈុន កាលគ្រាអ៊ួនស៊ុតលើកទ័ពមកច្បាំង ក៏រត់មកតាំងនៅតំបន់ខយ៉ុកឌុ លុះដឹងថាស៊ុនសិកៈលើកទ័ពមក ទើបហៅទីប្រឹក្សាមកប្រជុំគិតគ្នាថា ឥឡូវស៊ុនសិកលើកទ័ពមកហើយតើយើងនឹងគិតធ្វើដូចម្តេច? ៗ តៀវអេងនាយទាហានក៏ឆ្លើយទទួលយកអាសាថា ខ្ញុំនឹងសុំកងទ័ពទៅតាំងនៅតំបន់ងីវជូ ទីនោះមានទំនងស្រួលព្រោះជាទីទំនាប សូម្បីស៊ុន-សិកនឹងលើកទ័ពមកប៉ុន្មានរយម៉ឺនក៏ល្មមនឹងតស៊ូបាន ៗ

ថៃស៊ូជូបានឮតៀវអេងនិយាយក៏យល់ឃើញត្រូវ ចេញទទួលយកអាសាសុំទាហានលើកទៅជាទ័ពស្រួច ៗ ឡៅអ៊ីវមិនព្រមថា ខ្លួនឯងនៅក្មេងសេចក្តីណាស់ បើនឹងតាំងជានាយទ័ពក៏នៅមិនទាន់ទុកចិត្ត ៗ

ស៊ីជូខឹងណាស់ក៏នៅស្ងៀម ឡៅអ៊ីវក៏ចាត់ចែងសេនាទាហានឲ្យគៀវ ថៃអេងទៅតាំងនៅតំបន់ងីវជូ គៀវអេងក៏តាំងទ័ពខ្ជាប់ខ្ជួន ហើយក៏ហ្វឹក ហាត់ទាហានហើយប្រមូលយកស្រូវមកដាក់ជង្រុកទុកនៅតំបន់ គេកោះ ប្រហែល ១ ម៉ឺនថាំង ។

ឯស៊ុនសិកលុះលើកកងទ័ពទៅឈប់នៅតំបន់ងីវជូ ក៏ជួបប្រទះនឹង ទ័ពគៀវអេងៗ ស្រែកជេរជាពាក្យអាស្រូវកាសផ្សេងៗ ឲ្យស៊ុនសិកៗ ខឹង ណាស់ ក៏ប្រើអ៊ុយកាយចេញទៅតយុទ្ធនឹងគៀវអេងបាន ៥ ក្លេង ។

ក្នុងខណៈនោះ ឈ្មោះជីវយិមជាពួកស្រុកឈីវឈុនទឹងជីវថាយជា ពួកស្រុកហៃហាលដែលធ្វើជាចោរនៅក្នុងព្រៃ លុះឮដំណឹងថា ស៊ុនសិក ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញារិះគិតចិត្តក៏ល្អនឹងអាណាប្រជានុរាស្ត្រ មេចោរទាំង ពីរនេះក៏នាំបក្សពួកប្រហែល ៣០០ នាក់ លើកមកប្រាថ្នានឹងចូលនៅ ជាពួកស៊ុនសិក លុះមកដល់តំបន់ងីវជូឃើញស៊ុនសិកនឹងគៀវអេងកំពុង ច្បាំងគ្នាជាប់ដៃ ជីវយិម ជីវថាយក៏លបចូលទៅដុតភ្លើងក្នុងបន្ទាយគៀវ អេង ទាហានក្នុងបន្ទាយឃើញភ្លើងឆេះពលឡើង ក៏រត់ទៅប្រាប់គៀវ អេងៗ ភ័យស្លុតក៏រត់ពីក្នុងស្នាមចម្បាំងចូលក្នុងបន្ទាយ ។ ស៊ុនសិកឃើញ បានការក៏បរពលចូលទៅដេញកាប់ទ័ពគៀវអេងៗ ចូលបន្ទាយមិនទាន់ ក៏រត់ចោលទាហាន ពានកាត់ព្រៃត្រឡប់ទៅដល់តំបន់ខយ៉ុកវិញ ។ ពេលនោះស៊ុនសិកឲ្យទាហានរើសយកបានគ្រឿងសស្ត្រាវុធ នឹងរបស់

ទ្រព្យសព្វវត្ថុទាំងពួងជាច្រើនក្រៃលែង ហើយតាំងបញ្ចុះបញ្ចូលទាហានបានប្រហែល ៤ ពាន់ក្វាយ រួចលើកទៅបោះទ័ពផ្ទាប់ក្នុងយ៉ុកឡ ៗ

ឯឡៅអ៊ីវ កាលឃើញគៀវអេងបែកទ័ពត្រឡប់មកក៏ខឹងណាស់ថា "ខ្ញុំសុំទទួលយកអាសាចេញទៅធ្វើការនឹងស៊ុនសឹក ហេតុម្តេចក៏បែកទ័ពត្រឡប់មកតែខ្លួន" ថាហើយបង្គាប់ទាហានឲ្យចាប់គៀវអេងយកទៅសម្លាប់ ៗ ខណៈនោះធុកយ៉ុង, ស៊ីឡេជាទីប្រឹក្សា ក៏នាំគ្នាទៅអង្វរឡៅអ៊ីវថា គៀវអេងជាសេនាមានថ្វីដៃខ្លាំងពូកែ បើលោកឲ្យយកទៅសម្លាប់គ្រានេះ ដឹងទៅដល់ស៊ុនសឹកហើយក៏នឹងបានចិត្តឥតកោតខ្លាច ឥឡូវខ្ញុំសុំឲ្យគៀវអេងលើកទ័ពទៅតាំងនៅស្រុកកងឡេងម្តងទៀត ដើម្បីនឹងចាំទទួលទ័ពស៊ុនសឹកយកជ័យជំនះឲ្យបាន ៗ ឡៅអ៊ីវបានស្តាប់ក៏ត្រឡប់លើកទោស ព្រមឲ្យគៀវអេងលើកកងទ័ពទៅតាំងតាមពាក្យធុកយ៉ុងស៊ីឡេថានោះ ៗ តែឡៅអ៊ីវនៅមិនទុកចិត្ត ខ្លាចស៊ុនសឹកនឹងលើកទាហានពីខាងជើងមក ក៏លើកទ័ពទៅតាំងនៅជើងភ្នំ ស៊ុនគេង ខាងទិសឯជើង ៗ

ស៊ុនសឹកលើកទ័ពទៅដល់ភ្នំស៊ុនគេង ក៏បោះទ័ពផ្ទាប់ជើងភ្នំខាងត្បូង ហើយឲ្យគេហៅអ្នកស្រុកសួរថា ទីភ្នំស៊ុនគេងនេះមានរោង (សាល) ទេពារក្សឬទេ? ៗ អ្នកស្រុកប្រាប់ថា មាននៅលើកំពូលភ្នំ ៗ ស៊ុនសឹកនិយាយថាកាលពីយប់មិញ យើងយល់សប្តិឃើញថា មានទេពារក្សឲ្យមករកយើងឡើងទៅ ឥឡូវនេះយើងនឹងឡើងទៅគោរពទេពារក្សនោះ

សិនទើបគួរ ៗ តៀវបៀវហាមឃាត់ថាដែលលោកទឹងទៅនោះ ខ្ញុំឃើញមិនស្រួលទេ ខ្លាចឡៅអ៊ុវដឹងនឹងលើកទាហានឡើងទៅចាំស្កាត់ធ្វើអន្តរាយដល់លោកពុំខាន ៗ ស៊ុនសិកមិនស្តាប់ក៏ចាប់ខ្លួនឡើងជិះសេះទៅជាមួយនឹងទាហាន ១២ នាក់ ឡើងទៅដល់កេង (សាល) ទេពារក្សហើយក៏ធ្វើអភិវាទនមស្ការបន់ស្រន់ថា "បើខ្ញុំបានស្រុកកាំងតាំងសម្រេចដូចចិត្តគិតវេលាណា ខ្ញុំនឹងឡើងមកធ្វើពលីកម្មបូជាវេលានោះ" លុះបន់ស្រន់ហើយក៏ចុះចាកទីនោះមកដល់កណ្តាលផ្លូវ បែរទៅពិគ្រោះនឹងទាហានទាំងពួងថា យើងចង់ទៅលបមើលទ័ពឡៅអ៊ុវនឹងក្បួនដូចម្តេចខ្លះ ៗ ទាហានទាំងអស់ក៏ហាមឃាត់ស៊ុនសិកមិនស្តាប់ ក៏បរសេះនាំទាហាន ១២ នាក់ ជ្រៀតចេញទៅតាមជើងភ្នំ ៗ

ឯទាហានឡៅអ៊ុវឃើញស៊ុនសិកច្បាស់ ក៏រូតរះរត់ទៅប្រាប់ឡៅអ៊ុវថា ឥឡូវស៊ុនសិកនឹងទាហានប្រមាណ ១១ ឬ ១២ នាក់ កន្ទុំឡើងមកលើកំពូលភ្នំ ៗ ឡៅអ៊ុវដឹងសេចក្តីហើយក៏គិតសង្ស័យថា ដែលស៊ុនសិកឡើងទៅលើភ្នំនោះ ប្រហែលប្រើឧបាយ បញ្ឆោតយើងជាកលសឹកទេដឹង យើងកុំទៅឡើយ ៗ ថៃស៊ូជួឆ្លើយឡើងថា "គ្រានេះបានការល្អហើយ ហេតុម្តេចមិនគិតចាប់ខ្លួនស៊ុនសិក លោកនឹងបង្អង់ទុកដល់ណាទៅទៀត" ថាហើយថៃស៊ូជួក៏កាន់ខ្លួនឡើងជិះសេះចេញទៅបញ្ជ្រេនៅមុខបន្ទាយ ហើយស្រែកប្រកាសដល់ទាហានទាំងពួងថា ឥឡូវនឹងចេញ

ទៅចាប់ខ្លួនស៊ិនសិក អ្នកឯណាដែលមានថ្វីដៃខ្លាំងពូកែ ស្ម័គ្រចិត្តចូលធ្វើការជាមួយនឹងយើងក៏ឲ្យប្រញាប់ចេញមុខមក ។ ទាហានទាំងពួងក៏នៅស្ងៀម មានទាហានម្នាក់សរសើរថា ថៃស៊ីជូនេះមានថ្វីដៃខ្លាំងពូកែមែន យើងសុំទៅជាមួយផង ហើយក៏ឡើងជិះសេះតាមថៃស៊ីជូទៅ ។ ថៃស៊ីជូ២នាក់នឹងទាហាននោះក៏បរសេះឡើងទៅលើភ្នំ ទាហានក្នុងបន្ទាយទាំងប៉ុន្មានក៏ចបូលគ្នាតាមមើលហើយនាំគ្នាសើច ។ ឯស៊ិនសិកនោះលុះក្រឡេកឃើញក្បួនទ័ពឡៅអ៊ីសេពគ្រប់ ហើយក៏ញាក់សេះចុះពីលើភ្នំមកប្រទះនឹងថៃស៊ីជូៗស្រែកថា ស៊ិនសិកឯងរត់ទៅណា ស៊ិនសិកក្រឡេកមើលក្រោយឃើញទាហាន ២ នាក់បំផាយសេះតាម ស៊ិនសិកក៏ឲ្យទាហានបង្អង់នៅក្បែរជើងភ្នំ ខ្លួនឯងក៏បញ្ឈរសេះពីមុខទាហាន ថៃស៊ីជូមកជិតហើយស្រែកសួរថា នរណាឈ្មោះស៊ិនសិកនោះ? ។ ស៊ិនសិកឆ្លើយថា អញឈ្មោះស៊ិនសិកចុះខ្លួនឯងឈ្មោះអ្វី? ។ ថៃស៊ីជូឆ្លើយថា អញឈ្មោះថៃស៊ីជូនឹងមកចាប់ខ្លួនឯង ។ ស៊ិនសិកសើចហើយថា ឯងមកចាប់អញតែ ២ នាក់នេះអញមិនខ្លាចទេ បើត្រឡប់ខ្លាចវិញមិនពេញជាជាតិទាហាន ។ ថៃស៊ីជូឆ្លើយថា អញតែម្នាក់គត់ ឲ្យឯង ១២ នាក់ចេញមកគតចុះអញមិនខ្លាចទេ ។ ស៊ិនសិកខឹងណាស់បរសេះចូលប្រយុទ្ធនឹងថៃស៊ីជូបាន ៥ ក្បួន ថៃស៊ីជូឃើញកំឡាំងនឹងថ្វីដៃស៊ិនសិកខ្លាំងពូកែពេក ក៏ក្រឡះញាក់សេះថយរត់ទៅ ។

ស៊ុនសិកស្រែកថា តស៊ូគ្នាមិនបានបាញ់ឈ្នះម្ដេចក៏ក្រឡះរត់ទៅ ដូច្នេះ នេះហៅថាមិនមែនជាតិទាហានទេ ថៃស៊ូជូធ្វើជាមិនឮក៏ប្រឹងបំផាយសេះបញ្ឆោតឲ្យដេញ ៗ ស៊ុនសិកក៏បរសេះដេញពីក្រោយទៅទាន់នៅតំបន់ផេងឈ្មួន ថៃស៊ូជូក៏វាមកវិញតយុទ្ធគ្នាបាន ៥០ ក្បួន ស៊ុនសិកយកទួនបាក់ថៃស៊ូជូៗ យកដៃចាប់ទួនជាប់ ថៃស៊ូជូយកទួនបាក់ស៊ុនសិកវិញ ស៊ុនសិកយកដៃចាប់ទួនជាប់ទាំងសងខាង ទាំង ២ នាក់ក៏កន្ត្រាក់ដណ្ដើមទួនគ្នាទាល់តែរបូតធ្លាក់ពីលើសេះ ឯទួននោះក៏ក្បាត់របូតផុតពីដៃទាំងសងខាងនៅតែខ្លួនទទេ ទាំង ២ នាក់ក៏ក្រោកឡើងជាល់គ្នានឹងដៃទាល់តែក្រឹសទឹងអាវនោះរហែកដាច់អស់ ស៊ុនសិកកន្ត្រាក់យកទួនខ្វីដែលសៀតបង្កប់ពីក្រោយខ្នងថៃស៊ូជូបាន ថៃស៊ូជូក៏ដណ្ដើមបានមួកពីស៊ុនសិកៗ បាក់ថៃស៊ូជូ នឹងទួនខ្វី ថៃស៊ូជូយកមួកស៊ុនសិករងជាប់ទទួលទាហានទាំងសងខាងតាមមកទាន់ ទាហានថៃស៊ូជូច្រើនប្រហែល ១ ពាន់ប្លាយ ទាហានស៊ុនសិកតែ ១២ នាក់ស្រែកហ៊ោជុំវិញ ស៊ុនសិកនឹងថៃស៊ូជូឃើញទាហានមកទាំងសងខាង ក៏ដោះថយផុតពីគ្នាទាំងសងខាង ថៃស៊ូជូក៏រត់ចូលទៅក្នុងហ្វូងទាហានកន្ត្រាក់បានទួន ១ ក៏ឡើងសេះបរចេញមកតនឹងស៊ុនសិកៗ ក៏ឡើងសេះកាន់ទួនតស៊ូគ្នាទៀត ស៊ុនសិកទាហានតិចណាស់ ក៏តក្លាងរត់ថយក្លាង ថៃស៊ូជូក៏ដេញតាមដល់មាត់បន្ទាយ ទទួលដីវយីឃើញក៏ឲ្យទាហានចេញទៅជួយ ស៊ុនសិកប្រយុទ្ធ

គ្នានឹងថៃស៊ូជូទាល់តែពេលបង់ងឹត ធ្លាក់ព្រះខ្យល់ភ្លៀងធំក៏នាំគ្នាលើកអាហារចូលបន្ទាយទាំងសងខាង ។

ឯស៊ុនសិកទឹកខ្លាញ់ក្ដៅក្នុងចិត្តដេកមិនលក់ លុះព្រឹកឡើងស៊ុនសិកក៏លើកអាហារទៅដល់បន្ទាយឡៅអ៊ុវៗ ក៏លើកអាហារចេញពីបន្ទាយប្រាំងគ្នានឹងស៊ុនសិក ៗ បរសេះចេញឈរពីមុខអាហារ ហើយយកខ្លួនរបស់ថៃស៊ូជូដែលដណ្ដើមបាននោះ លើកឡើងហើយស្រែកបំអកថាកាលពីម្សិលមិញ បើកុំតែថៃស៊ូជូរត់រួចទាន់កុំអីនឹងស្លាប់ដោយខ្លួននេះ ។ ថៃស៊ូជូឮហើយក៏លើកមួកស៊ុនសិកឡើងហើយ ស្រែកបំអកតបថា "នេះក្បាលរបស់នរណាយើងយកបានមក" ទាំង ២ នាក់ក៏បំអកឡកឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក ។

ទើបឡៅអ៊ីវដេញឲ្យថៃស៊ូជូចេញទៅតយុទ្ធគ្នានឹងស៊ុនសិកម្ដងទៀត ជៀកៅឃើញថៃស៊ូជូជិះសេះចេញមក ក៏បរសេះចេញទៅតយុទ្ធនឹងថៃស៊ូជូៗ ក៏ស្រែកឲ្យជៀកៅថា ឯងជាមនុស្សថោកទាបណាស់ មិនសមមកតនឹងអញសោះ ឯងនឹងស្លាប់អសារឥតការ ឲ្យស៊ុនសិកចៅហ្វាយឯងចេញមកទើបសមគ្នានឹងដៃអញ ជៀកៅខឹងណាស់ក៏បរសេះចូលតយុទ្ធនឹងថៃស៊ូជូបាន៣០ក្បួន ។

(មានត)

រឿងអាក្យថ្លែងរឿងខ្មោចឆ្រាំ

លោករ៉ាយ-ប៊ុក ក្រមការ នៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ប្រែពីភាសាបារាំងមកជាខ្មែរ

(តមក)

រឿងទីប្រាំបួន

អាក្យក្រាបបង្គំទូលមហាពជថា: "ពីអតីតកាល មានព្រះមហាក្សត្រមួយអង្គ ទ្រង់ព្រះនាមព្រះបាទពិរពរ (Birbar) *សោយរាជសម្បត្តិនៅមទនបុរៈ* (Madanpur) [១] ។ *នៅប្រទេសនោះមាននាយពាណិជម្នាក់ឈ្មោះហិរណ្យទត្ត* (Hiranyadatt) [២] មានបុត្រីម្នាក់ ឈ្មោះនាងមទនសេនា (Madanséna) ។

មានមួយថ្ងៃ, ក្នុងនិទាឃៈរដូវ, នាងមទនសេនាបានអញ្ជើញទៅលេងក្នុងសួនមានទាសីជាច្រើន ហែហមទៅជាមួយ ។ តែមុននឹងនាងចេញចាកគេហដ្ឋានបន្តិច, មានបុរសម្នាក់ឈ្មោះសោមទត្ត (Somdatt) ជាបុត្រានាយពាណិជធម៌ទត្ត (Dharmdatt) បានទៅលេងព្រៃជាមួយនឹងមិត្តភក្តិជាច្រើន, ហើយដល់វិលត្រឡប់មកវិញ អ្នកទាំងនោះត្រាច់មកចំសួន ដែលនាងមទនសេនាកំពុងលេងសប្បាយជាមួយនឹងទាសី ។ ដល់ឃើញនាងមទនសេនា, សោមទត្តមានហសនចិត្តព្រួចព្រឺពន់ពេក

---

១ ក្រុង មទន (ស្នេហា) ។ ២ កើតឡើងដោយមាស ។

ហើយលាន់មាត់ថា: " នុសំឡាញ់ ! បើខ្ញុំបាននាងនេះធ្វើជាភរិយា ជីវិតខ្ញុំប្រកបដោយសេចក្ដីសុខចម្រើន, បើមិនដូចនេះទេ, ជីវិតខ្ញុំក្នុងពិភពលោកនេះ ដូចជាប្រហោងគ្មានអ្វីជាទីពុំនាក់សោះឡើយ " ។ សោមទត្តពោលពាក្យដូចនេះ ក៏ចិត្តចូលទៅជិតនាងមទនសេនាដោយមិនដឹងខ្លួនហើយកាន់ដៃនាង រួចបញ្ចេញវាចាថា: 'បើនាងមិនព្រមទទួលនូវសេចក្ដីស្នេហារបស់ខ្ញុំទេ ខ្ញុំធ្វើពលីជីវិតខ្ញុំដោយហេតុនាង" ។

នាងមទនសេនាតបទៅវិញថា "កុំអ្នកធ្វើកិរិយាបែបនេះ ព្រោះជាបាបអកុសល " ។

សោមទត្តពោលទៅនាងវិញថា: "វាចារបស់នាងពីរោះដូចឈើស្រួចចាក់ហទយវត្ថុរបស់ខ្ញុំ ហើយចិត្តគិតឃាតពីនាងធ្វើរូបកាយខ្ញុំក្ដៅដូចភ្លើងឆេះ ។ សេចក្ដីទុក្ខលំបាកធ្វើឲ្យវិនាសនូវស្មារតី ទីងវិចារញ្ញាណរបស់ខ្ញុំ ហើយដោយសេចក្ដីស្នេហានោះមានសភាពក្លាហានពន់ពេកខ្ញុំទៅជាក្មេចន័យល្អប្ដូរក្រក់ ។ តែសូមនាងសន្យាចំពោះខ្ញុំ, ជីវិតខ្ញុំនឹងត្រឡប់មកកាន់ហទយវត្ថុវិញ" ។

នាងមទនសេនាតបទៅវិញថា: "ខ្ញុំនឹងរៀបវិវាហមង្គលការខ្ញុំ ក្នុងរយៈវេលា ៥ ថ្ងៃខាងមុខ, តែមុននឹងខ្ញុំស្ថិតនៅជាមួយស្វាមី, ខ្ញុំនឹងប្រគល់ខ្លួនខ្ញុំជូនបងជាមុនសិន " ។

អ្នកទាំងពីរបានសន្យាគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយធ្វើសច្ចាប្រណិធានក៏វិលត្រឡប់ទៅកាន់គេហដ្ឋានសព្វៗ ខ្លួនវិញ ។

លុះប្រាំថ្ងៃតមក, នាងមទនសេនាក៏រៀបវិវាហមង្គលការ រួចស្រេច, ស្វាមីនាងបាននាំនាងមកកាន់គេហដ្ឋាន ។ ដល់ស្ថិតនៅទីនោះ ក្នុងរយៈវេលាមិនបានប៉ុន្មានថ្ងៃ, បងថ្លៃស្រីទាំងពីរនាក់បានបង្ខំឲ្យនាងចូលទៅនិទ្រាជាមួយនឹងស្វាមីក្នុងពេលយប់ ។ នាងក៏ចូលទៅក្នុងបន្ទប់ផ្ទំដំណេក, នាងអង្គុយស្ងៀមនៅគៀនជញ្ជាំង, ហើយកាលណាស្វាមីឃើញនាង, ស្វាមីនោះកាន់ដៃនាងហើយលើកនាងឲ្យអង្គុយលើគ្រែ ។ ដោយស្វាមីនាងឱបនាង ៗ មិនព្រម ហើយនាងថ្លែងជំរាបស្វាមីអំពីកិច្ចសន្យារបស់នាងចំពោះបុត្រពាណិជម្នាក់ ។ ស្វាមីនាងស្តាប់សព្វព័តាសព្វគ្រប់ ក៏តបទៅនាងថា: "បើពិតជានាងចង់ឃើញបុរសនោះ ចូរនាងទៅចុះ" ។ នាងក៏ចេញចាកគេហដ្ឋានតម្រង់ទៅកាន់ទីនោះ ។

មានចោរម្នាក់សប្បាយចិត្តពន់ពេក ដោយឃើញស្ត្រីនោះដើរតាមផ្លូវតែម្នាក់ឯង ៗ ក៏ចូលមកជិតនាងសួរថា: "តើនាងអញ្ជើញទៅណាតែម្នាក់ឯងកណ្តាលយប់ងងឹត, ស្លៀកពាក់ល្អហើយមានពាក់គ្រឿងមាសប្រាក់ពេញខ្លួន?" ។

នាងក៏តបទៅចោរវិញថា: "ខ្ញុំទៅកាន់ទីនៃបុរសដែលខ្ញុំស្រឡាញ់" ។

ចោរនោះសួរទៅនាងថា "តើអ្នកណាអាចការពារនាងបាន?" ។

នាងតបទៅវិញថា: "មទនៈ[១] នឹងធ្នូព្រមទាំងសរទៅជាមួយនឹងខ្ញុំ, ការពារខ្ញុំ" ។

---

១ ឈ្មោះនៃកាមៈ គឺកាមទេព ។

រួចនាងក៏ថ្លែងរឿងសព្វគ្រប់ប្រការប្រាប់ចោរនោះហើយថា: "កុំឲ្យបំបាក់គ្រឿងមាសប្រាក់ខ្ញុំ ខ្ញុំសន្យានឹងអ្នកថាដល់ខ្ញុំវិលត្រឡប់មកវិញ, ខ្ញុំនឹងជូនគ្រឿងមាសប្រាក់មកអ្នកវិញមិនខាន" ។

ចោរនោះ ដល់បានស្តាប់សព្វវាចានាងក៏គិតក្នុងចិត្តថា: "ម្តេចក៏អញដណ្តើមយកគ្រឿងមាសប្រាក់ពីនាង, បើនាងសន្យាថានឹងប្រគល់គ្រឿងប្រដាប់នេះមកឲ្យអញ?" ។ ចោរនោះគិតដូចនោះហើយក៏បើកឲ្យនាងនោះទៅ ។

នាងក៏ត្រាច់តម្រង់ទៅកាន់បន្ទប់នៃគេហដ្ឋាន ដែលសោមទត្តដេកលក់ ។ ដល់នាងទៅដល់, បុរសនោះក៏ភ្ញាក់ឡើង, ភ័យ, ក្រោកពីដំណេកសួរថា: "តើនាងជាបុត្រីព្រះអាទិទេព ឬសន្តបុគ្គល ឬពស់? ចូរប្រាប់ខ្ញុំឲ្យពិត, តើនាងឯងនៅឯណា, មកពីណា?" ។

នាងក៏ឆ្លើយតបទៅសោមទត្តថា "ខ្ញុំជាបុត្រីនៃមនុស្សជាតិ, ខ្ញុំជាបុត្រីនៃនាយពាណិជហិរណ្យទត្ត ឈ្មោះនាងមទនសេនា ។ តើអ្នកភ្លេចហើយ ដែលអ្នកចាប់ដៃខ្ញុំទាំងអំណាចទៅគុម្ពោតផ្កា? ។ តើអ្នកភ្លេចហើយអំពីរឿងឲ្យខ្ញុំធ្វើកិច្ចសន្យាថា ឲ្យបោះបង់ចោលស្វាមីខ្ញុំមកយកអ្នកវិញ? ឥឡូវខ្ញុំយកខ្លួនមកប្រគល់ជូនអ្នក, ស្រេចលើបំណងអ្នកចុះ" ។ សោមទត្តសួរនាងថា: "តើនាងបានពាយរឿងប្រាប់ស្វាមីនាងគ្រប់សព្វឬទេ?" ។

នាងមទនសេនាតបទៅវិញថា: "ខ្ញុំបានជំរាបស្វាមីនូវរឿងរ៉ាវសព្វគ្រប់ប្រការ, ស្វាមីខ្ញុំក៏អនុញ្ញាតឲ្យខ្ញុំមករកអ្នក" ។

សោមទត្តគិតថា: នេះជាការមិនសមរម្យ, ដូចជាគេនៅត្រូវគ្មានគ្រឿងស្លៀកពាក់ម្ហូបអាហារ គ្មានឃើ(១) ចម្រៀងគ្មានសូរពីរោះ ៗ ដូចជាគ្រឿងស្លៀកពាក់ប្រឡាក់ដោយមន្ទិលផ្សេងៗ ធ្វើឲ្យខូចនូវលំអរូបស្ត្រី, ដូចជាអាហារអាក្រក់ដកយកកម្លាំងចេញ, កិរិយាអាក្រក់ធ្វើឲ្យជីវភាពកករល្អក់ ហើយបុត្រអាក្រក់ធ្វើឲ្យអន្តរាយដល់គ្រួសារ... ពួកពាលស្ហុសពីឃាដ, កាលវាំងទោមនស្ស, តែនារីជាហេតុឲ្យកើតទុក្ខដោយនាងនេះស្នេហា ឬ ស្អប់ ៗ ស្ត្រីមិនសូវធ្វើកិច្ចការអាក្រក់ទេដោយហេតុថា ចិត្តដែលនាងគិតមិនអាចផ្ទេរមកដល់មាត់នាងភ្លាមទេ, សំដីដែលនៅនឹងមាត់នាងមិនមានសភាពដូចគ្នា នឹងចិត្តដែលនាងគិត, ហើយនាងមិនដែលនិយាយអ្វីមានសភាពដូចគ្នា នឹងកិច្ចការដែលធ្វើ... ព្រះអាទិទេពទ្រង់ធ្វើតែប្លែកអស្ចារ្យ ដោយដាក់ស្ត្រីទៅលើផែនដីនេះ" ៗ

ដល់បានពិចារណាសព្វគ្រប់ សោមទត្តបកទៅនាងមទនសេនាវិញថា: "ខ្ញុំមិនចង់ប្រព្រឹត្តល្មើសនឹងប្រពន្ធអ្នកដទៃទេ" ៗ

ដោយសោមទត្តមិនព្រមទទួល, នាងក៏វិលត្រឡប់ទៅគេហដ្ឋានវិញ, នាងបានជួបប្រទះនឹងចោរតាមផ្លូវ, ហើយនាងក៏ថ្លែងនូវរឿងរ៉ាវដែលមានមកអម្បាញ់មិញនេះប្រាប់ចោរនោះ ៗ ចោរនោះក៏ស្រែកឲ្យពរសព្វសាធុការនាងហើយបើកឲ្យនាងទៅ ៗ ដល់នាងវិលត្រឡប់ទៅដល់ស្វាមីវិញ នាងក៏ជំរាបស្វាមីនូវព្រឹត្តិការណ៍នេះ, តែស្វាមីនោះលែង

---

១ ប្រហែលជាគ្មានគ្រឿង ។

សំដែងអាកប្បកិរិយាស្នេហាចំពោះនាង ហើយចេញវាចាថាៈ "សំឡេងជាលំអនៃបក្សាករវិក, ព្រហ្មចារ្យជាលំអនៃស្ត្រី វិជ្ជាជាលំអនៃប្រុសកាឡ, ការអត់អោនទោសជាលំអរបស់អ្នកទទួលទោស" ។

ដល់បាននិទានទូររឿងកាំខាងលើនេះសព្វគ្រប់, អាក័ក្សក្រាបទូលមហាក្សត្រថាៈ "ឱព្រះមហាក្សត្រ! តើមនុស្សទាំងបី, អ្នកណាមានគុណសម្បត្តិជាង?" ។ ព្រះមហាក្សត្រមានបន្ទូលតបទៅនឹងអាក័ក្សវិញថាៈ "ចោរមានគុណសម្បត្តិជាងគេ" ។ អាក័ក្សក្រាបទូលសួរព្រះមហាក្សត្រថាៈ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស! ម្តេចក៏ដូចនោះ?" ។

ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់មានព្រះបន្ទូលតបទៅនឹងអាក័ក្សវិញថាៈ ស្វាមីនាងលះលែងដោយឃើញនាងមានចិត្តស្រឡាញ់បុរសដទៃ, សោមទត្តលះបង់នាង, ខ្លាចព្រះមហាក្សត្រ, តែចោរមិនមានវិចារណញ្ញាណអ្វីដើម្បីបើកនាងឲ្យទៅ ។ គឺចោរនេះឯងមានគុណសម្បត្តិជាងគេ" ។

ដល់បានស្តាប់ព្រះតម្រិះព្រះមហាក្សត្រ, អាក័ក្សក៏វិលត្រឡប់ទៅព្យួរខ្លួននឹងវ្ក្ខជាតិដូចដើម, ហើយព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់យាងទៅស្រាយអាក័ក្សចេញពីចំណងហើយក៏នាំយកទៅ ។

ចប់ រឿងទី ៩ មានរឿងទី ១០ តទៅទៀត

រឿងស្នេហាជាតិ

លោក គង់-លឹម និស្សិតសាលាគរុវិជ្ជា ភ្នំពេញ តែង

(តមក)

ឈុតទី ៣ ឆាកទី ៤

មិត្តភាព ផលនារី

ផលនារី

បងមិត្តភាពគ្មានដឹងខ្លួនទេ   បងនៃចាំរៀបការល្ងាចហ្នឹង
កូនគេលោកប៉ាបានដណ្ដឹង   គេបន្ដឹងឲ្យការល្ងាចហ្នឹងហើយ ៗ

មិត្តភាព

យីការបង! យីការបង!   បងឥតបំណងឥតដឹងឡើយ

ផលនារី

ការឲ្យហើយទៅ កុំខ្ជីធ្វើយ   បងអើយតាមគេទាំងអស់ទៅ ៗ

មិត្តភាព

ស្រីណាមួយទៅគូនឹងបង   ប្រាប់ផងឲ្យឆាប់មកអូនពៅ
ព្រោះបងចង់ដឹងពេលឥឡូវ   ប៉ាដណ្ដឹងកូនឥតប្រាប់ខ្ញុំ ៗ

ផលនារី

គឺអ្នកបង! (សើចរួចដើរ) *អ្នកបងវណ្ណនារី* (សើច)

មិត្តភាព

ឱនាងវណ្ណនារី ថ្មើមជីវិត   ជាមិត្តនឹងខ្ញុំកាលនៅក្មេង
ឥឡូវនាងបានជាគូព្រេង

ផលនារី

មកគេងខ្នើយមួយគ្នាពីរនាក់!!! ៗ

មិត្តភាព

ផលនារីអូនស្គាល់វណ្ណនារីដែរ ដឹងចិត្តនាងទេ អូនបងស្ម័គ្រ
បងសែនស្រឡាញ់ជាអនេគ្ឃ   តែម្នាក់ឯងឥតឲ្យប៉ាដឹង ៗ
លោកប៉ាបេះរកត្រូវចិត្តខ្ញុំ   កិរិយាឧត្តមល្អប៉ុណ្ណឹង
ស្រីល្អបែបហ្នឹងខ្ញុំឥតខឹង   យ៉ាងហ្នឹងសប្បាយចិត្តម្ល៉េះទេ ៗ

ផលនារី

វណ្ណនារីជាបងសំឡាញ់ខ្ញុំ   ក្រមុំត្រឹមត្រូវឥតវៀចវេរ
អ្នកបេះដាំស្លនឹងប៉ាក់ដេរ   ទំនេរគ្មានទេការរកស៊ី ៗ
ចិត្តបងវណ្ណនារីសែនប្រពៃ   ល្អហួសអស់ស្រីក្នុងធានី
រូបគាត់ក៏គ្រាន់ដូចនារី   ឯទៀតនៅទីក្រុងនេះដែរ ៗ

មិត្តភាព

ពោះរូបនាងល្អមិនសូវគិត   ឲ្យតែគំនិតគេបេះថៃ
ក្រុមញាតិយើងនៅឲ្យស្ងិតស្ងេរ ថ្កើងកេរ្តិ៍ឈ្មោះយើងបងចូលចិត្ត ៗ

ចុះកាលដែលបងមានរឿងហេតុ មានគេទទឹងបងភាណរិទ្ធិ

តើវណ្ណនារ៉ៃ ជាគូស្និទ្ធ វរមិត្តនាងបានដឹងឬទេ? ។

ផលស៉ារ៍

ទុរឿងហ្នឹងអ្នកដឹងជាស្រេច ហើយកិច្ចនេះព្រួយគ្មានទំនេរ

ប្រហែលអ្នកបង អ្នកល្អបវេរ ភាណរិទ្ធិគ្មានគ្នេរ មោហាក្រែ ។

តែអ្នកអាណិតដល់ចិត្តបង អ្នកបានសាសងកាលពីថ្ងៃ

អាណិតរូបបងហួសវិស័យ ចិត្តបងជូនក្រៃមិនសងសឹក ។

មិត្តភាព

ចិត្តបងប៉ងនឹងសងសឹកដែរ តែមិត្តាណាប្រែចិត្តពន្លឹក

ឃាត់បងមិនឲ្យទៅសងសឹក បងនឹកឃើញទើបផ្ទើសទោស ។

មិត្តាណាបងយើងពិសេសណាស់ មិនចង់ផ្តេសផ្តាសមិនចាប់ទោស

បងតែងមានធម៌មេត្តាប្រោស សង្គ្រោះដល់យើងប្អូនជាប ។

ផលស៉ារ៍

ចុះគាត់ជាមនុស្សលើសង់ស៊ុយេ ជាប្រាជ្ញពូកែដឹងបុណ្យបាប

គំនិតគាត់ខ្ពស់មិនមែនទាប សុភាពកិរិយាមារយាទថ្លៃ ។

មិត្តភាព

អ្នកចេះមួយៗរបៀបហ្នឹង ចិត្តគេក៏រឹងមិនក្រោធក្រៃ

ពោលពាក្យកាលណាមានជំនឿ ខ្ញុំក្រៃក៏សឹងស្តាប់បានដែរ ។

គាត់ថ្ងៃងរាថាគាត់បេះដូង ឯកាលបងខឹងក៏បានល្ហែ
ស្បើយពីក្តៅចិត្តអស់ឥតឯង គ្មានសល់នៅទេ អូនមងអើយ! ។

ផលតារ៉៍

បើសិនពេលនោះបងសម្លាប់ បងភាណារិទ្ធិស្លាប់ទុក្ខគ្មានស្បើយ
ធ្លាក់ដល់រូបបងសម្បើមហើយ ទឹងនៅព្រៃនើយក្រោយៗណ្ណា
លោម ។

ស្នៀកពាក់ខោ·អាវសុទ្ធពណ៌ខៀវ សាច់ឈាមឡើងរាវដើរដូចខោម
ប្រឹងខំធ្វើការបងរូបតោម (សើច) មិនធ្វើគេបោមរាយពី
ក្រោយ ។

មិត្តភាព

កុំបានមិត្តាណា បងកំខ្ទៅ នេះហើយគេហៅថាចិត្តខ្លោយ
កុំអីបានអូនយកបាយឲ្យ! ចេញចូលបណ្តាយ គេស្គាល់ដែរ ។

ឈុតទី ៣ ឆាកទី ៦

ម៉ារ៉ា មិត្តភាព

ម៉ារ៉ា

ឪពុកចាស់ហើយ មិត្តភាពកូន! ថ្ងៃណាឪសូន្យបាត់សង្ខារ
កូនរស់នៅឥតមានមេបា មុខការក៏គ្មានធ្វើនឹងគេ ។

បងៗ សឹងមានការធ្វើហើយ   នៅឡើយរូបឯងសឹងទំនេរ
ឪពុកក៏គ្មានអ្វីជាកេរ្តិ៍   ហេតុនេះកូនគេឲ្យវែងឆ្ងាយ ។
រៀនសូត្របានពាក់កណ្ដាលផ្លូវ ឪប៉ាគិតទៅហៅសែនស្ដាយ
ប៉ុន្តែធ្វើម្ដេចឯងឥតម្ដាយ   តែអញប្រែកាយជាខ្មោចទៅ ។
បងប្អូនមិនមែនចិញ្ចឹមទេ   ខ្វប់ប្រពន្ធគេមុខក្រញូវ
កូនស្ដាប់ឲ្យបានសំដីឪ   ញាតិផៅសន្ដានក៏ដូចគ្នា ។

មិត្តភាព

ចុះធ្វើដូចម្ដេចលោកឪពុក !   ឲ្យផុតពីទុក្ខក៏វេទនា
តែប៉ាស្លាប់ទៅខ្ញុំកំព្រា   ឃើញជាផលនារ៉ីគតមេបា ។
ផលនារ៉ីអូននៅតូចជាងខ្ញុំ   ទំរាំក្រមុំដឹងថ្ងៃណា
បើរូបខ្ញុំមានពិតា   រក្សាអូនស្រីមិនឲ្យហ្មង ។

ម៉ារ៉ា

ឪពុកបានគិតយូរណាស់ហើយ   កូនអើយប៉ាគិតធ្វើជនួង
ទឹងអ្នកសុខាមានចម្បង   គេសឹងបែរខ្នងមកឲ្យប៉ា ។

មិត្តភាព

បែរខ្នងបែរចុះប៉ាកុំខឹង   មិនត្រូវធ្វើដឹងគង់ពេលណា
យើងរស់នៅតាមធម្មតា   ឲ្យតែសុខាខ្ញុំអរណាស់ ។
ឫកពាសុភាពទន់សំដី   គឺស្រីចិត្តធ្ងន់មិនខឹងផ្ដាស់

ឯរូបនាងនោះ ខ្ញុំស្គាល់ច្បាស់ ព្រោះបានប្រទះធ្លាប់ទៅមក ។

ម៉ារី

ឥឯងស្គាល់ហើយរូបនាងនោះ តើនាងមានឈ្មោះអ្វីប្រាប់មក?

មិត្តភាព

គឺកែវវណ្ណនារីស្រស់ពន្លក ដែលប៉ាគួរជ្រករស់នៅបាន ។

ម៉ារី

អើនេះចំជាកូនប្រុសប៉ា!!! ឯងបេះត្រូវការត្រង់អញស្មាន

មិត្តភាព

ខ្ញុំក៏អរដែរបានរូបប្រាណ កល្យាណអ្នកនាងខ្ញុំអរណាស់! ។

ម៉ារី

ការល្អបនេះហើយកូនប្រុសប៉ា

មិត្តភាព

ការបុះ! ចិន្តា! ខ្ញុំអរណាស់

ម៉ារី

អើទៅហើយ! អញនឹងទៅផ្ទះ ជម្រះការហ្នឹងឲ្យបានស្រេច ។

(ញញឹមទៅរកកូនហើយចេញទៅ)

ឃុំទី ៣ ជាការទី ៧

ភាណនាក ភាណី

ភាណនាក

គិតទៅគិតមក ! ស្រាប់តែឆ្ងាយ សំពាយខ្ញុំវេចរួចជាស្រេច
ឥឡូវស្រាប់តែរាំងខ្ទះលេច ប៉ុន្តែឯការខ្វះខាតបានការ ៗ
មិនដឹងពេលណាទើបសម្រេច អំពីរឿងកិច្ចគូស្នេហា
ខ្ញុំបានស្រឡាញ់យូរវេលា អាពាហ៍ពិពាហ៍មិនបានរៀប ៗ
មិត្តភាពបានរៀបការព្រងើយ ហ្នឹងហើយគេហៅថាចាញ់ប្រៀប
វណ្ណៈតាពអូនអើយសែនខាតលាភ វណ្ណៈនារី នាងរៀបការមុនហើយ ៗ

ភាណី

មិត្តភាពរៀបការនឹងវណ្ណៈនារី ជាទីស្នេហាខ្ញុំឥតស្បើយ
អាប្អូនលូកថ្មើមខ្ញុំព្រងើយ ឯងហើយ ! ខ្ញុំប្រឹងប្រែងតម្រូវ ៗ
កាលពីរាំឈើនៅដកពេទ្យ ឯងអស់លុយគែហែតពីហោប៉ៅ
តែទឹកឃើញឡើងហៅសែនក្ដៅ បើត្រូវការរាំមិនប្រាប់អញ ? ៗ

ភាណនាក

ណ្ហើយអូនកុំក្ដៅចិត្តធ្វើអ្វី ! មិនខ្វះទេស្រីអូនកុំខ្វាញ់
តាមតែចិត្តឯងចង់ស្រឡាញ់ ស្នេហ៍កាញ់តាមចិត្តមួយទីក្រុង ៗ

ភាណី

គិតតែរូបខ្ញុំ បងមិនគិត　　គំនិតប្រយ័ត្ន ប្រិត បំរុង
ប្រយ័ត្នយូរទៅខាតដើមបុង　　ខ្លួនផុងដោយសារនាងផ្កាយមាសៗ
តែធ្វើផ្តេសផ្តាសចុះបុណ្យស័ក្តិ　　ព្រោះរឿងស្រីទាក់ ច្រើនវិនាស
អាប់កេរ្តិ៍អាប់ឈ្មោះបងគួរជៀស　　ដកកៀសខ្លួនចេញទៅបងអើយ ! ៗ

ភាណាតភ

ប្អូនថាដូចោះចេះតែបាន !　　តែបងបានប្រាណនាងទៅហើយ
បើផ្លាស់ចិត្តលែងទៅកៀកកើយ　　ប្អូនអើយសំនាងទុក្ខប្រាកដ ៗ
ធម្មតារូបស្រីដូចសំឡី　　កប្បាសយ៉ាងថ្មីសយ៉ាងហ្មត់
ធ្លាក់ចូលក្នុងជ្រាំស្អុយប្រាកដ　　សន្មតថាលាងមិនជ្រះទេ ៗ
ហេតុនេះភាណីប្អូនសំឡាញ់　　ឲ្យបងកាត់ចេញពីចិត្តស្នេហ៍
នាងវណ្ណ៍តាភ　មិនរួចទេ　　ព្រោះមានក្តីស្នេហ៍ណាស់អូនអើយ ៗ
ទោះស្លាប់ទោះរស់បងមិនគិត　　សុំប្តូរជីវិតនឹងនាងហើយ
បើបងកាត់ចិត្តនាងឥតស្បើយ　　ម្ល៉េះហើយនាងក្អួតឈាមមិនខាន ៗ

ចប់ ឈុតទី ៣

(មាន ត)

រឿងប៉ុលនឹងវីរស៊ីនី

លោក ផេង-ជ្រឹវ សាស្ត្រាចារ្យ នៅសាលាគរុវិជ្ជាភ្នំពេញ

ប្រែរៀបរៀង

(តមក)

ត្រកូលទាំងពីរបណ្តេញចោលចេញពីសន្តានទាំងអស់ នូវការនិយាយដើមអ្នកដទៃ មានអាការខាងក្រៅដូចជាសេចក្តីពិត ដែលនាំបណ្តាលធ្វើដួងចិត្តឲ្យក្លាយទៅជាចិត្តព្យាបាទ ឬទៅជាចិត្តអាក្រក់ ដ្បិតថា វាពិបាកថានឹងមិនព្យាបាទមនុស្សណាស់ បើគេជឿជាក់ថា មនុស្សទាំងនុ៎ះមានពុតកំណាច ហើយវាពិបាកនឹងរស់នៅជាមួយមនុស្សកំណាចណាស់ បើគេដឹងថាវាតែងតែលាក់បំពួន នូវសេចក្តីគិតគួនក្នុងអាការល្អខាងក្រៅមិនឲ្យដឹង ៗ ហេតុដូច្នេះ ការនិយាយដើមអ្នកដទៃ នាំយើងឲ្យទៅជាមនុស្សអាក្រក់ជាមួយនឹងគេផង ហើយធ្វើឲ្យអាក្រក់ដោយខ្លួនយើងផង ៗ ដោយមិនយកជនមានទ្រព្យ ឬមានបណ្តាសក្តិជាប្រមាណ ត្រកូលទាំងពីរចេះចាតែពីរកចំនងនឹងធ្វើការកុសលដល់មនុស្សជាសាធារណ៍ ហើយទោះបីជាគ្មានអំណាចនឹងធ្វើបាន គេក៏គង់មានគំនិតមួយនឹកមិនភ្លេច ដែលជាគំនិតធ្វើឲ្យត្រកូលនុ៎ះពេញដោយចិត្តល្អ តែងប្រឹងជានិច្ចនឹងផ្សាយនូវអំពើល្អទៅខាងក្រៅ ៗ នៅក្នុងព្រៃ ចិត្តមិនព្រៃ ត្រឡប់ទៅជាចិត្តមនុស្សពេញទី ៗ ប្រសិនណាបើរឿងអ្នកឡុកនៃ

ពួកក្រុមហ៊ុនមិនជាប្រយោជន៍ដល់ការនិយាយស្ដី ក៏គង់មានរឿងធម្មតាលោកសំរាប់និយាយលេង ដែលធ្វើឲ្យត្រកូលនេះពេញចិត្តនឹងរីករាយដែរ ៗ គេនាំគ្នាគោរពនឹងសរសើរដោយចិត្តព្រិព្រួច តែនូវអំណាចព្រះជាម្ចាស់ដែលជួយឲ្យដំណាំគេដុះល្អបរិបូណ៌ នៅកណ្ដាលដីស្រួសល្បៀន នឹងបណ្ដាលឲ្យគេសប្បាយរីករាយមិនចេះដាច់ ៗ

អាប៉ូលអាយុទើបតែដប់ពីរឆ្នាំទេ តែមានកម្លាំងកាយនឹងកម្លាំងប្រាជ្ញាដាន់ពួកក្មេងអំរុបអាយុដប់ប្រាំឆ្នាំ គឺអាប៉ូលនេះឯងជាអ្នករៀបចំទុកដាក់ថែសំអាតរបស់ដែលឪពុំងរកឬដាំបានមក ៗ វាទៅព្រៃក្បែរខាងជាមួយតាខ្មៅគាស់កូនក្រូចឆ្មារ កូនក្រូចពោធិសាត់ កូនអម្ពិល កូនល្មុតដែលផ្លែមានរសផ្អែមឆ្ងាញ់ពិសា ព្រមទាំងមានកូនក្រអូបផង យកមកដាំនៅជុំវិញរបងផ្ទះ ៗ មិនតែប៉ុណ្ណោះទៀយ វាព្រោះគ្រាប់ផ្កាឯទៀតជាច្រើន ៗ

អាប៉ូល ដាំស្វាយ ត្របែក ល្ហុង ជាដើម ៗ បណ្ដាឈើទាំងឡាយ
\+
នុះ មានឈើខ្លះឲ្យផ្លែ ខ្លះឲ្យម្លប់ទៅឈែដល់កុមារជាម្ចាស់ ៗ វាដាំតាំងពីផ្ទះរហូតដល់ទីដីដែលគ្មានដីជាតិដាំអ្វីមិនកើត ៗ ពួកជាតិអាឡូអែសមានផ្កាលឿងឆ្នូតក្រហម ពួកវល្លិទៀនសុទ្ធតែបន្ទា វាឡើងលើថ្មខ្មៅហាក់ដូចជាចង់ឈោងគោងវល្លិផ្កាផ្លែមេយឬក្រហមឆ្អៅដែលពោរសំយុងធ្លាក់មករណោងរណោងឯនេះឯនោះតាមចង្កេះភ្នំ ៗ

អាប៉ូលបេះរៀបដើមឈើទាំងអស់នោះឲ្យដុះមានរបៀបល្អជាទីទស្សនីយនៃភ្នែកជនទាំងឡាយដទៃ ៗ ក៏ដាំដាវង់មូល នៅកណ្ដាលសួនតែស្មៅកាត់ឲ្យខ្លីគួរសម ហើយដាំពួកកូនឈើជាថ្នាក់បន្ទាប់ រួចឈើមធ្យមមួយថ្នាក់ទៀត ទើបដើមឈើធំថ្នាក់ក្រោយបង្អស់ព័ទ្ធជុំវិញ គឺជាទីមួយកន្លែងនោះ លេចឡើងដូចជាពេនល្ខោនធ្វើពីស្លឹកឈើ ពីផ្លែ ពីផ្កា ថែមមានទាំងសួនបន្លែនឹងចំការដាំស្រូវ នឹងស្រូវសាលី ៗ តែបើគេគន់ដំណាំក៏សព្វៗទៅ ហាក់ដូចជាឈើទាំងអស់នោះដុះឯងតាមធម្មតា ៗ ក៏បេះដាំដើមឈើណាមានគ្រាប់ហើរដោយខ្យល់បាន នៅលើទីទួល ឈើណាគ្រាប់អណ្ដែតទឹក ដាំនៅក្បែរស្ទឹង ៗ ហេតុដូច្នេះដំណាំទាំងប៉ុន្មានដុះឡើងសមគួរដល់ជាតិនឹងទីរបស់វា ហាក់ដូចជាដុះឯងគ្មាននរណាដាំ ៗ ទឹកដែលមានទៅក្នុងទីនោះ គឺហូរមកពីកំពូលភ្នំ ត្រង់នេះគឺជាកន្លែងសម្រាប់ដក់ទឹកផឹក ឯនោះគឺជាកណ្ដាលស្ទឹងដែលឆ្លុះស្រមោលស្លឹកឈើ ដើមឈើ ផ្កាឈើ ថ្មនឹងផ្ទៃមេឃ ៗ

ទីត្រង់នោះ ពិតមែនជាទីប្រកបដោយដីមិនស្មើ ប៉ុន្តែគេអាចទៅបេះដំណាំទាំងប៉ុន្មានបានទាំងអស់ ៗ ក៏ធ្វើថ្នល់មួយព័ទ្ធជុំវិញប្រទេសនោះ ហើយបណ្ដាមែកឈើទាំងឡាយដុះរួមពីខាងក្រៅចូលមកកណ្ដាលវង់ ៗ ក៏រៀបចំដីរដិបរដុប ឈើស្រុកនឹងឈើព្រៃឲ្យមានបែបផែនទាក់ទងរកគ្នា គួរជាទីទស្សនា នឹងសម្រាប់ដើរកំសាន្តយ៉ាងស្រួល ៗ ក៏ប្រមូលថ្ម

ដែលនៅផ្លូវ យកមករៀបធ្វើជាចេតិយហើយដាំផ្កាកូលាបនឹងផ្កាផ្សេងៗឯទៀត នៅតាមថ្នាក់ចេតិយនោះ ៗ មិនយូរប៉ុន្មាន ចេតិយទាំងឡាយពាសពេញសុទ្ធតែផ្កានឹងស្លឹកគ្រប់បែប ៗ នៅមាត់ជ្រែកហូងដូចព្រែកពួកព្រឹក្សាទាំងឡាយ ដែលដុះយូរមកហើយ ដុះដួបចុងគ្នាពីខាងលើហើយទីនោះត្រឡប់ទៅជាដំរីដ៏ស្អាតថៃ្ងចាំងមិនធុះ ហើយគេតែងទៅសម្រាកក្នុងទីនោះវេលាថ្ងៃក្តៅ ៗ បើចង់ធ្លោះទៅដំរីនុះ មានផ្លូវតូចមួយនាំទៅ ហើយទៅកណ្តាល ដោយអំណាចខ្យល់បក់មិនសូវត្រូវគេឃើញមានដុះឈើស្រកមួយដើម ផ្លែពាសពេញ ៗ ឯនោះ គឺជាចំការស្រូវ ឯនេះគឺច្បារដើមឈើស៊ីផ្លែ ៗ តាមផ្លូវនោះ គេឃើញផ្ទះតាមផ្លូវដទៃទៀត គេឃើញកំពូលភ្នំដែលគ្មាននរណាទៅដល់ ៗ

នៅក្រោមកន្ទ្រៃឈើមួយ មានវល្លិ៍រត្នទាក់ស្រែះពីលើ សូម្បីនៅវេលាថ្ងៃត្រង់ក៏គេមើលអ្វីមិនស្គាល់ នៅលើកំពូលភ្នំជិតខាង គេអាចមើលឃើញវត្តទាំងឡាយនៅក្នុងភូមិ សមុទ្រដែលវែងឆ្ងាយនឹងសំពៅមកពីប្រទេសអឺរុបប្តូរិលត្រឡប់ទៅវិញ ៗ គឺនៅលើកំពូលភ្នំនុះហើយដែលត្រកូលទាំងពីរចំណាំតែទៅប្រជុំគ្នាយកខ្យល់អាកាសបរិសុទ្ធ នឹងបេះបុប្ផាលេងក្នុងសាយណ្ហសម័យ ៗ

គ្មានឈ្មោះអ្វីពីពេះជាងឈ្មោះដែលគេឲ្យដល់កន្លែងនោះឡើយ ៗ កំពូលភ្នំដែលខ្ញុំ (តាចាស់) ទើបនឹងនិយាយប្រាប់អ្នកឯងហ្នឹង គេហៅ

ថា: "សិនេហទស្សនា" អាប៊ូលទីផរ៍ស៊ីទី កាលណាកំពុងលេង ហើយក្រឡេកឃើញខ្ញុំ ក៏យកកន្សែងដែលពាក់លើចុងមែកឫស្សីមួយ ហើយលើកជាតបញ្ឈរឡើង ដើម្បីនឹងឲ្យដំណឹងដល់អ្នកឯទៀតថាខ្ញុំ (តាចាស់) មកហើយ ដូចជាគេលើកទង់ជ័យសម្រាប់ឲ្យសញ្ញាដល់កប៉ាល់ ។ ខ្ញុំគិតថាត្រូវចារិកអក្សរទីងដើមឫស្សីនោះ ។ លោតែកាលណាខ្ញុំមានបំណងនឹងដើរមើលលេង នូវរូបទីងគេហដ្ឋានបុរាណ ខ្ញុំមានចារិកហ៊ឹងទុកសម្រាប់មើល គឺហាក់ដូចជាសំដីមនុស្សដែលចេញមកពីចិត្ត ធ្វើឲ្យត្រូវគ្នាកាត់សតវត្សអស់កាលជានិច្ច ហើយដូចជានិយាយនឹងអ្នកដំណើរកណ្ដាលទីស្ងាត់ថា អ្នកឯងមិនមែនតែឯងទេ គឺមានមនុស្សជាច្រើននៅក្នុងទីនេះ ចេះដឹង ចេះគិត ចេះព្រួយដូចអ្នកឯងដែរ ហើយបើចារិកនោះជាចារិកចាស់ពេកមិនអាចស្ថិតនៅជាស្ថាពរបាន ក៏គង់អាចផ្សាយនូវដួងចិត្តរបស់យើងឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោករកទីបំផុតគ្មាន ហើយធ្វើគំនិតរបស់ដួងចិត្តឲ្យជាអមតធម៌ទៀត ព្រមទាំងបង្អុលប្រាប់ថា គំនិតរបស់គេនីមួយ ៗ អាចរស់នៅបានកណ្ដាលដែន សូម្បីអន្តរាយហើយ ។

ខ្ញុំ (តាចាស់) ចារិកកាព្យនៃលោកវ៉ាស៊ុលី នឹងសំបកឈើមួយដើមដែលអាប៊ូលចំណាំតែទៅអង្គុយក្រោមម្លប់ឈើនោះ ហើយមើលលកទឹកសមុទ្រ : ' ឱកូនអើយ! អ្នកណាហើយបានប្រកបការងារតែនឹងដីស្រែ គឺអ្នកនោះហើយជាអ្នកមានសន្ដានសុខស្រួល " ។

រូបខ្ញុំថារិកមួយកន្លែងទៀតនៅលើមាត់ទ្វារនាងឡាត្សូ ដែលជាកន្លែងសម្រាប់ប្រជុំគ្នា "ទីនេះជាទីប្រកបដោយសុចរិតធម៌និងជាទីនៅនៃមនុស្សប្រកបដោយចិត្តជាកុសល" ។

តែនាងវីរស៊ុទី មិនព្រមយល់តាមខ្ញុំ នាងថាពាក្យហ្នឹងវែងពេក ហើយសេចក្ដីក៏ព្រៅផង ។ ត្រកូលទាំងពីរ តែងផ្សាយមុទុតាចិត្ត ចំពោះវត្ថុដែលនៅជុំវិញទាំងអស់ ។ សូម្បីតែរបស់អ្វីទំនងដូចជាមិនមានប្រយោជន៍ឬមិនសមគួរនឹងដាក់ឈ្មោះ ក៏សុទ្ធតែមានឈ្មោះទាំងអស់ ហើយឈ្មោះទាំងនោះតែងកាលណាគួរឲ្យអាណោចអធម្មពេក ។ ចំការគ្រួចពោធិសាត់ ចំការបេក ចំការស្ពឺដាំនៅជុំវិញកលស្មៅ ដែលអាប៉ូលនិងនាងវីរស៊ុទី ចំណាំតែទៅពំលេង គេហៅថា: ឯកសមចិត្ត" ។ ដើមឈើមួយចាស់ដែលនាងឡាត្សូរនិងម៉ារគេរីត ចំណាំទៅអង្គុយដំណាលសេចក្ដីទុក្ខរៀងខ្លួន ហៅថា: វិតសោកា ។ ចំការស្រូវសាលី ចំការហ្វ្រែហូះ ចំការពែរ កាត់យកនាមភូមិភាគឯស្រុកបារាំងខ្លះមកដាក់: ខ្លះហៅព្រើតាញ ខ្លះហៅនរមណ្ឌី ។ ឌូម៉ាំងនឹងម៉ារី ចង់ធ្វើត្រាប់តាមចៅហ្វាយខ្លួនក៏ឲ្យឈ្មោះ កន្លែងធ្វើក ញ្ញីនឹងកន្លែងដាំឃ្លោក ហៅថា: អង្គ្លា ហ្វៀ យៀប៉ង់ ជាឈ្មោះស្រុកកំណើតរៀងខ្លួនឯប្រទេសអាហ្វ្រិក ។ ត្រកូលទាំងពីរដែលអត់មិនសូវនឹកដល់ស្រុកកំណើតនៃខ្លួន ដោយសារគុណទីនេះប្រកបដោយដំណាំដាំដុះល្អណាស់ ។ បណ្ដាទីកន្លែងនិងដើមឈើទាំងប៉ុន្មានដែលមានឈ្មោះល្អៗ ឥឡូវនេះហិនហោចអស់ហើយ ។

តែបណ្តាត្រពាំងឡាយដែលមានសល់នៅក្នុងប្រទេសនេះ មិនមានទីណាមាននាមពីរោះជាងកន្លែងដែលគេហៅថា: "ទីសំពកនៃវីរស៊ីនី" នាដើមក៏ហៅថា: "សិនេហារស្សនា" មានចង្អូរមួយ ទឹកដែលហូរចេញពីចង្អូរនោះ បង្កើតបានជាថ្លុកមួយនៅកណ្តាលវាលស្មៅយ៉ាងស្អាត ៗ ក្នុងឱកាសដែលនាង ម៉ារគ៉ារីត សំពលអាប៉ូល ខ្ញុំឲ្យផ្លែដូងមួយដែលបានមកពីប្រទេសក្តិដល់នាងជារង្វាន់ ៗ នាងម៉ារគ៉ារីតដាំដូងនោះ នៅមាត់ត្រពាំងនោះ ដើម្បីឲ្យដឹងថាកំណើតកូននាងគឺជាថ្ងៃដែលដាំដូងនោះ ៗ នាងឡាតួរ ឃើញដូច្នោះក៏ធ្វើតាម ហើយដាំដូងមួយទៀត វេលាដែលវីរស៊ីនីកើត ៗ ដើមដូងទាំងគូកើតបានជារបស់សម្រាប់ឲ្យដំណឹងដល់ត្រកូលទាំងពីរ ដើមមួយឈ្មោះឈើអាប៉ូល ដើមមួយឈ្មោះឈើនាងវីរស៊ីនី ៗ ដូងទាំងគូនេះ ដុះខ្ពស់ជាងគ្នាបន្តិច ដូចជាអាប៉ូលខ្ពស់ជាងវីរស៊ីនី ហើយដល់ដប់ពីរឆ្នាំ ដូងនោះក៏ដុះផុតខ្ទម ៗ ធាងក៏ប្រទាក់គ្នា ហើយមានផ្លែនៅបំពីលើត្រពាំងទឹក ៗ វៀរលែងតែដើមដូងពីរ រុក្ខជាតិឯទៀត ព្រមទាំងទឹកន្លែងនោះគេទុកឲ្យវាប្រព្រឹត្តទៅតាមធម្មតាលោកគាត់តែង ៗ មានដើមពពាយរព័ន្ធព័ទ្ធដើមដូង មានផ្កាសខៀវ ៗ ដើមម្ទេសផ្លែក្រហមច្រាលដុះពាសពេញនៅពីក្រោម ៗ មានដើមផ្កាជាច្រើន ខ្លះមានស្លឹកដូចបេះដូង មានផ្កាក្រអូបឈ្ងុយឈ្ងប់ក្នុងទីនោះ ៗ នៅចង្កេះភ្នំ លតាវល្លិជាច្រើនដុះចាក់ស្រេះគ្នាសំយុងមក ហើយកាល

ណាត្រូវខ្យល់បក់មករំភើយៗ ហាក់ដូចជាកម្រាលអណ្ដែតទឹក វល្លិទាំងនោះវារគ្របពីលើថ្ម មើលទៅដូចជាវាំងននដែលគេចងយកទៅបាំង ។ សមុទ្រសកុណាទាំងឡាយ ឃើញកន្លែងហ្នឹងសុខស្រួល ក៏នាំគ្នាមកជ្រកអាស្រ័យវេលាយប់ ។ ថ្ងៃជិតចូលវស្ស គេឃើញកុកសាប់ ទឹងត្រដេវិចសមុទ្រហើរដាសតាមផ្ទៃ លើអាកាសស្ងួតតែក្អកទឹកខ្មៅងងឹតទឹងសត្វរំពេ ។ នាងវីរ៍ស៊ីនី ចូលចិត្តមកសម្រាកលេងនៅមាត់ត្រពាំងដែលព្រឹក្សាលតាវល្លិទាំងឡាយខ្វាន់ខ្វាប់ គួរជាទីរមិលមើលពេក ។

នាងមកលាងសំពត់អាវនៅក្រោមដើមដូងទាំងពីរជាញឹកញយ ។ ដូនណា នាងបណ្ដើរពពែឲ្យស៊ីស្មៅក្នុងទីនោះ ។ ក្នុងវេលាជិតដល់ពេលបាយដែលនាងបរិភោគនំបុ័ងនឹងហ្វ្រូម៉ាសជាមួយនឹងទឹកដោះពពែ នាងចូលចិត្តមើលពស៊ីវល្លិនៅចង្កេះភ្នំ ឈរតែជើងពីរខាងក្រោយ ជើងមុខពីរនឹងស្នួងអើតឡើងក្ងក់ ក្រឡេកមើលទៅដូចជាសណ្ឋានជើងទៀន ។ អាប៉ូលឃើញកន្លែងនោះជាទីស្នេហានៃនាងវីរ៍ស៊ីនី ក៏នាំយកសំបុកសត្វនឹងកូនសត្វពីព្រៃជិតខាង មកដាក់ឲ្យនៅកន្លែងនោះ ។ សត្វស្លាបឈ្មោលញី ដោយរលឹកសំបុកនឹងកូនវារៀងខ្លួន ក៏នាំគ្នាតាមសំបុកមក ។ វីរ៍ស៊ីនី បាចគ្រាប់ពោតគ្រាប់ស្រូវជាញឹកញយឲ្យដល់បក្សីបក្សាទាំងនោះបរិភោគ ។ កាលណាឃើញនាងមកដល់ ស្រកាកែវឪឡឹងស្លាបខ្មៅរលើប សត្វល្វាបេកស្លាបក្រហមដូចភ្លើងចេញមកក្រៅពីក្នុងសំបុក

សត្វសេកស្លាបបាយតងខ្ចីដូចត្បូងមរកត ហើរចុះមកពីដើមស៊ីករតែជិតខាង សត្វទទាវត់ប្រិលលើស្មៅ បក្សីទាំងអស់នេះបួលមកលាយឡំគ្នារហូតដល់ជើងនាង ដូចជាមាន់ស្រុក ៗ បងប្អូនពីរនាក់សប្បាយចិត្តណាស់ ឃើញសត្វទាំងនោះដណ្ដើមគ្នាប្រញាយ ស៊ីចំណីដោយសេចក្ដីទុកចិត្ត ៗ

ក្នុងពេលបាយ អាប៉ូលច្រើននិយាយតែអំពីការដែលគាត់បានប្រកបរួចហើយ និងការដែលគាត់ត្រូវធ្វើទៅថ្ងៃស្អែក ៗ គាត់គិតតែរបស់ណាដែលមានប្រយោជន៍ដល់ត្រកូល ៗ ត្រង់នេះផ្លូវមិនសូវស្អាត ត្រង់នោះកន្លែងអង្គុយមិនសូវស្រួល ៗ ទឹកទ្រូបត្រង់ឯណោះមិនសូវមានម្លប់ល្អ វីរស៊ីនប្រហែលជាមិនសូវសប្បាយ ៗ

រដូវភ្លៀង ម្ចាស់ទីនបារនៅតែក្នុងផ្ទះ ត្បាញកន្ទេល កញ្ជើ ល្អី ៗ នោះសព្វថ្ងៃទីនចបរៀបជាជួរទៅតាមកៀនផ្ទះ ហើយជិតប្រជាប់ប្រជាអស់នោះគេឃើញសុទ្ធតែផលិតផលដែលបានមកពីដំណាំជាំផ្ទះ ការុងស្រាបំបើងនឹងស្ពឹតបេក ៗ នាងម៉ារីតែ នឹងនាងឡាតួរ បង្ហាត់បង្ហាញវីរស៊ីនឲ្យបេះរបៀបសព្វគ្រប់ គឺឲ្យបេះធ្វើមើយលាយនឹងទឹកអំពៅលាយស្ករ លាយទឹកក្រូច ៗ

កាលណាយប់ គេបបួលគ្នាអុជចង្កៀងស៊ីបាយរង់ៗរួចបាយហើយ នាងម្ដាយទាំងឡាយ និយាយរឿងឲ្យកូនទាំងពីរស្ដាប់ អំពីអ្នកដំណើរវង្វេងផ្លូវ ចោរប្លន់យករបស់ទ្រព្យ អំពីអ្នកជិះសំពៅលិច ហើយខ្យល់

ព្យុះបក់បោកទៅទើរនឹងថ្មក្បែរកោះមួយឥតមានមនុស្សនៅ ។ ឬដូច្នោះ ក្មេងទាំងពីរមានចិត្តអាណិតណាស់ បន់សូមឲ្យព្រះជាម្ចាស់ជួយអ្នកទាំងនោះកុំឲ្យប្រកបដោយការអន្តរាយខ្លាំងពេក ។ និយាយស្រេចកាលណា ត្រកូលទាំងពីរក៏បែកគ្នា ទៅដេកដោយផ្ទះរៀងខ្លួន ទឹកចាំឲ្យតែភ្លឺឡើងនឹងជួបគ្នាទៀត ។ ជួនណាគេដេកលក់កំពុងភ្លៀង ឬកំពុងតែព្យុះ រលកសមុទ្របោកគ្រាំៗ នៅមាត់ច្រាំង ហើយតែងបន់ព្រះជាម្ចាស់ឲ្យជួយឲ្យបានសេចក្ដីសុខរៀងខ្លួននឹងជនទាំងឡាយដទៃនៅជិតឬឆ្ងាយ ។

នាងឡាតួរ មើលធម៌ឲ្យអ្នកផ្ទះទាំងអស់ស្ដាប់ម្ដងៗ អំពីរឿងរ៉ាវដែលកើតមានមុនព្រះយេស៊ូ នឹងរឿងដែលមានជាខាងក្រោយព្រះយេស៊ូ ។ ពួកអ្នកទាំងអស់មិនសូវយកធម៌នោះជាគ្រាប់ប៉ុន្មានឡើយ ព្រោះក្នុងធម៌នោះ មាននិយាយតែពីចិត្តល្អដូចជាធម្មតាលោកគាត់តែងមកដែរ ហើយពួកនេះតែងមានធម៌នៅក្នុងខ្លួនជានិច្ចដូចជាកន្លែងដែលគេប្រដៅដំណើងល្អដែរ ។ មិនចេះមានថ្ងៃព្រួយ ថ្ងៃសប្បាយចិត្តទេ គេចេះតែសប្បាយរាល់ថ្ងៃ ។ គំនិតរបស់គេៗ ផ្ញើទៅលើព្រះជាម្ចាស់ទាំងអស់ ដែលធ្វើបែបហ្នឹង គឺនាំឲ្យគេទាំងអស់គ្នា មិនក្ដៅក្រហាយក្នុងការដែលកន្លងទៅហើយ នាំឲ្យមានសេចក្ដីក្លាហានក្នុងបច្ចុប្បន្ន នឹងនាំឲ្យមានចិត្តសង្ឃឹមទៅក្នុងអនាគត ។ មើលចុះ? ជាតិស្ត្រីសោះ សេចក្ដីទុក្ខនាំខ្លួនឲ្យឃ្លាតមកនៅក្នុងព្រៃ ហើយអំណាចព្រៃ ចេះធ្វើខ្លួនព្រមទាំងកូនឲ្យប្រាសចាកពីសេចក្ដីទុក្ខបាន ។ (មានត)

ពិធីបុណ្យបើកសាលាធម្មវិន័យ

នៅវត្តពជបូរណ៍ ខេត្តសៀមរាប

ព្រះអាចារ្យ ស៊ុន-ស៊ាន វត្តរាជបូរណ៍ រៀបរៀង

កាលពីថ្ងៃ ១ ៗ ១៤ ៣ ឆ្នាំឆ្លូវត្រីស័ក ព. ស. ២៤៩៤ ត្រូវនឹងថ្ងៃទី ២៤ កុម្ភៈ គ. ស. ១៩៥២ ក្នុងវត្តពជបូរណ៍ ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តសៀមរាប មានបុណ្យជាឧឡារិក បានកើតឡើង ៗ បុណ្យនេះជាអស្ចារ្យក្រៃលែងណាស់ គួរជាបែបយ៉ាងដល់វត្តនានា ក្នុងកម្ពុជា ៗ

បុណ្យដែលជាអស្ចារ្យនេះ គឺផ្តើមឡើង អំពីលោកវរសេនីយត្រី មេទ័ពកងឯកទេសខ្មែរ នៅបន្ទាយប្រជាក សៀមរាប ដែលជាវដ្តបុរសដ៏សំខាន់របស់ជាតិមួយ ហើយលោកជាឧបាសកអ្នកឧបត្ថម្ភផ្សាសាសនា ដែលជាជំហរវីងជាទីពឹងដល់ព្រះពុទ្ធសាសនា ក្នុងខេត្តសៀមរាប គឺលោកវរសេនីយត្រី ឈួន-ម្ជុលពេជ្រ នឹងលោកគ្រូចៅអធិការនាមហឹង-មៅ វត្តពជបូរណ៍ សៀមរាប ទាំងពីររូបនេះ លោកបានរលឹកដល់ព្រះពុទ្ធដីកាថា ព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលនឹងចំរើនរុងរឿងស្ថិតស្ថេរចិរកាលទៅបាន ក៏ព្រោះអាស្រ័យមានអ្នកបួសរៀនសូត្រធម្មវិន័យត្រឹមត្រូវ ដោយផ្លូវបដិបត្តិ ហើយកិច្ចសាមណេរដែលទ្រង់សីលសិក្ខា សិក្សានៅក្នុងពុទ្ធសាសនាយូរទៅបាន ក៏ត្រូវមានឧបាសកឧបាសិកាជួយឧបត្ថម្ភជាកំឡាំងផង អាស្រ័យគ្នាយ៉ាងនេះ ទើបពុទ្ធសាសនាដើរលឿនទៅមុខរួចបាន ៗ

ព្រោះហេតុនេះហើយ ទើបលោកវរសេនីយត្រី មេទ័ពកងឯកទេស ខ្មែរនឹងលោកគ្រូចៅអធិការវត្តពជបូរណ៍ ព្រមទាំងមេក្រុមនឹងមេឃុំ រហូតទាំងឧបាសក-សិកាចំណុះវត្តទាំងអស់ មូលចិត្តគំនិតរួមសាមគ្គី ព្រមព្រៀងគ្នា ចាត់តាំងសាលាធម្មវិន័យនឹងអាចារ្យបង្រៀន ឲ្យមានឡើងក្នុងវត្តពជបូរណ៍ តាមថ្ងៃ ខែ-ឆ្នាំ ដូចមានខាងដើមនោះ ។

កម្មវិធី

១ – វេលាម៉ោង ១៥ ៥ នាទី រថយន្តលោកមេទ័ពកងឯកទេសខ្មែរ បាននិមន្តព្រះអាចារ្យ ធម្មកោសល ឯក-ស៊ុន-សាិន ពីវត្តដំណាក់ មកកាន់វត្តពជបូរណ៍ ។

២ – វេលាម៉ោង ១៦-១០ នាទី ប្រកបពិធីបួងសួង គឺលោកមេទ័ព បានប្រជុំក្រុមទាហានទាំងអស់ ឲ្យឈរថែវហើយសូត្របាលីបួងសួង នឹងច្រៀងបទភ្លេងអញ្ជើញទេវតា ។

៣– វេលាម៉ោង ១៦-៣៥ នាទី លោកគ្រូចៅអធិការវត្តពជបូរណ៍ សូត្រសុទ្ធរកថា ។

៤ – តាំងអាចារ្យ ឧបត្ថម្ភវត្តពជបូរណ៍ ៤ នាក់ គឺ:

យ៉ោក-សួង ១

សាត់-សាន ១

សេង-កួយ ១

ពៅ-គឹង ១ ។

៥ - វេលាម៉ោង ១៦-៥៥ នាទី ព្រះគ្រូវិន័យធរអនុគណ ឯក-ញ៉ិម វត្តធម្មិស្សរារាម ស្រុកស្វាយទទឹង សំដែងធម៌ទេសនា លុះចប់ធម៌ទេសនាហើយក៏ស្រេចកិច្ចតែត្រឹមប៉ុណ្ណេះ ។

ក្នុងកិច្ចប្រជុំបើកធម្មវិន័យនេះ មានព្រះថេរានុត្ថេរៈគណសង្ឃជាចំនួនច្រើន គឺ:

ព្រះសុមង្គលសីលាចារ្យ មេគណខេត្តសៀមរាប
លោកគ្រូចៅអធិការនាម ហ៊ីង-មៅ វត្តរាជបូណ៌
លោកវរសេនីយត្រី ឈួន-មូលពេជ្រ
ព្រះគ្រូវិន័យធរអនុគណ ឯក-ញ៉ិម វត្តធម្មិស្សរារាម
ព្រះអាចារ្យ ស៊ុន-ស៊ាន គ្រូបង្រៀន ជាដើម

មកប្រមូលប្រជុំក្នុងទីនោះ ។ លុះដល់ម៉ោង ១៨ យប់ មានភ្លេងពិណពាទ្យគណៈកងឯកទេសខ្មែរ, ដល់ម៉ោង ២៤-៥ នាទីឈប់អស់កិច្ចតែប៉ុណ្ណេះ ។

សូមឲ្យកម្មផលទាំងមូល ចូរដល់នូវសេចក្តីសុខសាន្តរុងរឿងអស់កាលជានិច្ចជានិរន្តរ៍ ។

បញ្ជីរាយនាមចៅអធិការដែលតាំងថ្មី
របស់ក្រសួងធម្មការ
(តមក)

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៤៧ ចុះថ្ងៃពុធ ៣ កើតខែមិគសិរ ឆ្នាំឆ្លូវឯកស័ក ព.ស. ២៤៩២ តាំងលោកគ្រូ សុក-ឯម នាមឆាយា ឥន្ទជោត កើតឆ្នាំ... អាយុ ៣៤ វស្សា ១៤ ជាគ្រូសូត្រស្តាំ វត្តស្ដៅ ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៤៨ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ ម៉ក់-លឿង នាមឆាយា ធម្មសុវណ្ណ កើតឆ្នាំរក អាយុ ៣០ វស្សា ១០ ជាគ្រូសូត្រឆ្វេង វត្ត-ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៤៩ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ ស្វាយ-ក្រឹម នាមឆាយា បញ្ញាថេរ កើតឆ្នាំរក អាយុ ៣០ វស្សា ១០ ជាគ្រូសូត្រស្តាំ វត្តត្បែង ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៥០ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ ព្រំ-គប់ នាមឆាយា ព្រហ្មគុត្ត កើតឆ្នាំរក អាយុ ៣០ វស្សា ១០ ជាគ្រូសូត្រឆ្វេង វត្ត-ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៥១ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ សាត់-នុន នាមឆាយា និលជោត កើតឆ្នាំរក អាយុ ៣០ វស្សា ១០ ជាគ្រូសូត្រស្តាំ វត្តកោះកណ្ដាល ឃុំស្វាយយស ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៥២ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ ង៉ែត-មៅល នាមធាយា ព្រហ្មសុវណ្ណ កើតឆ្នាំវក អាយុ ៣០ វស្សា ១០ ជាគ្រូសូត្រឆ្វេង វត្ត-ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៥៣ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ ប៉ែន-ផន នាមធាយា ចន្ទត្ថេរ កើតឆ្នាំវក អាយុ ៣០ វស្សា ៩ ជាគ្រូសូត្រស្តាំ វត្តវិហារហ្លួង ឃុំអន្សាចំបក់ ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៥៤ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ សោម-ប៉ូរ នាមធាយា ឥន្ទត្ថេរ កើតឆ្នាំច អាយុ ២៨ វស្សា ៧ ជាគ្រូសូត្រឆ្វេង វត្ត-ឃុំ ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៥៥ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ មាស-សែម នាមធាយា ធម្មជោត កើតឆ្នាំវក អាយុ ៤២ វស្សា ២២ ជាគ្រូសូត្រស្តាំ វត្តកោះរំដួល ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៥៦ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ សោម-ទុង នាមធាយា និលត្ថេរ កើតឆ្នាំវក អាយុ ៣០ វស្សា ១០ ជាគ្រូសូត្រឆ្វេង វត្ត-ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៥៧ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ ខាត់-ផន នាមធាយា សុវណ្ណជោត កើតឆ្នាំមមី អាយុ ៣០ វស្សា ១១ ជាគ្រូសូត្រស្តាំ វត្តរំដេញសុវណ្ណ ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៥៨ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ គង់-គាត នាមឆាយា សីលធរោ កើតឆ្នាំច អាយុ ២៨ វស្សា ៨ ជាគ្រូសូត្រធ្វេង វត្ត-ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៥៩ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ មុឹង-ម៉ៃ នាមឆាយា ធម្មគេរ កើតឆ្នាំថោះ អាយុ ៣៥ វស្សា ១៦ ជាគ្រូសូត្រស្តាំ វត្តពុទ្ធវង្ស ឃុំអូរសណ្តាន់ ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៦០ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ សិន អៀន នាមឆាយា គន្ធជោត កើតឆ្នាំមមី អាយុ ៣២ វស្សា ១០ ជាគ្រូសូត្រធ្វេង វត្ត-ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៦១ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ កង ម៉ាន់ នាមឆាយា ធម្មសុវណ្ណ កើតឆ្នាំរកា អាយុ ៤១ វស្សា ២០ ជាគ្រូសូត្រស្តាំ វត្តឈូកមាស ឃុំគោកដុំ ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៦២ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ អ៊ុក-គិត នាមឆាយា គណសុវណ្ណ កើតឆ្នាំកុរ អាយុ ២៧ វស្សា ៧ ជាគ្រូសូត្រធ្វេង វត្ត-ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

សញ្ញាប័ត្រលេខ ៧៦៣ ចុះកាលបរិច្ឆេទដដែល តាំងលោកគ្រូ ទិត-ឈិម នាមឆាយា ទិលជោត កើតឆ្នាំរោង អាយុ ៥៨ វស្សា ៣៨ ជាគ្រូសូត្រស្តាំ វត្តយាគាប ឃុំ-ស្រុក-ខេត្តដដែល ។

(មានត)